CRUCIADA ROMÂNISMULUI

SĂPTĂMÂNAL DE ORIENTARE POLITICĂ ȘI SPIRITUALĂ

Director:
MIHAIL STELESCU

APARE JOIA
12 pagini 2 Lei

ANUL I, No. 5
Crăciun 1934

SEMNEAZĂ:

Panait Istrati
Scrisoare deschisă... către dreapta

Mihail Stelescu
De ce minţiţi!

I. E. Torouţiu
Reflexiile unui solitar

Dem. C. Milozi
Cruciada dreptului la muncă

Em. Păsculescu
Naşterea Domnului

C. Barcaroiu
Colinde noui

P. Bărbulescu
Puncte de vedere

Alex. Redea
Literatura naţională în robie

G. Ivanovici
Seleniul şi celula fotoelectrică

Alex. Talex
Viaţa lui Vasile Pârvan

Icadé
Mamă, simbol sfînt

Sfaturi pentru tinerii cari nu fac politică - Marginale - Cronici - Tribuna politică - Sport, etc. etc.

Desene şi caricaturi: BRÂNDUŞ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

12 pagini :-: NUMAR DE CRACIUN :-: 2 Lei

Răspuns d-lui Cezar Petrescu

D. Şerban Cioculescu scrie în «Adevărul» din 22 August 1934 o cronică drastică, plină de neadevăruri şi incorectitudini contra «Negativismului». La 2 Septembrie apare în sfârşit primul foileton (cu urmare) al dlui Cezar Petrescu, instituit: «Un mic şnapan literar». Presupunând, că cel puţin vafi corect, îi trimit următoarea scrisoare, însoţită de răspunsul d-lui Şerban Cioculescu:

Stimate Domnule Cezar Petrescu,

Cetind foiletonul Dv. din «Curentul» Nr. 2364 cu data de Duminică 2 Sept. a. c., intitulat «Un mic şnapan literar», în care discutaţi — nu importă cu ce violenţă — recent apărea mica carte «Negativismul» apelez la onestitatea Dv. de gazetar, ca în cazul că aveţi intenţiunea să vă menţineţi în domeniul strict al adevărului, să respectaţi adevărul, ceeace, în orice caz, nu are să vă facă decât onoare. Mă adresez tocmai Dv. pe care vă consider un adversar loial şi cer, prin rugăminţi, atitudinea Dv. cinstită. Vă mărturisesc, ieau de bună credinţă afirmaţiile făcute despre mine, dar, în cazul că ele nu vor corespunde adevărului, un intelectual de bun simţ nu va admite niciodată să nu dea dreptate aceluia care o are, aşa că vă rog foarte mult, tocmai pe Dv. care sunteţi în cauză, să serviţi de arbitru cinstit şi stima mea vă va parţine. Fiindcă, trebue să recunoaţeţi, nici nu vă cunosc, nici nu mă cunoaşteţi şi nici n'am avut vreodată vreun conflict sau vreo neînţelegere personală,fapt care ne absolvă de orice patimă sau lipsă de bună credinţă. Aşa că Dv., mai mult ca oricare, trebue să vă daţi osteneala ca, ceeace este adevăr, să rămâe adevăr, iar ceeace este minciună, minciună să fie. Vă aduc la cunoştinţă că sunt un tânăr de 24 ani, doctorand anul II-lea la Facultatea de Filosofie şi Litere din Bucureşti, mă cheamă Mihail Ilovici, nu Şmilovici, sunt român de origine macedoneană şi îmi place să fiu cinstit, chiar dacă ar trebui să-i dau în cap cu toporul, lui tata. Incă odată vă reamintesc că ceeace am scris atât despre Dv. cât şi despre d-nii Romulus Dianu, Mihail Sadoveanu, E. Lovinescu, nu sunt decât convingerile mele cinstite, fără apucături de şnapan, cum promiteţi că veţi dovedi (lucru pe care îl aştept şi eu cu mare curiozitate). Şi îmi pare bine de un fapt. Cu toate că cel mai consistent atacat în cartea mea, aţi remarcat deşi pejorativ, că d-l Şerban Cioculescu ar fi fost nedrept şi exagerat. Să afirm mai mult. D. Şerban Cioculescu a fost incorect şi a spus neadevăruri. Nu am prieteni nicăeri şi n'am măcar posibilitatea să-i răspund în mod onorabil. Aşa că, apelez la cinstea şi onestitatea unui adversar, atât d-lui Şerban Cioculescu, pe cât şi Dv. să-mi daţi posibilitatea intelectuală, cinstită, încep cu răspunsul spune adevărul aşa cum e, acolo unde se caută a se denatura.

In speranţa că preferaţi o atitudine intelectuală cinstită, încep cu răspunsul d-lui Şerban Cioculescu.

m. i.

Până azi, nu i-a dat curs şi doar era obligat s'o facă, deoarece mă înjurase, crezând că are dreptate şi în fond nu avea: nu ceream decât să-i dovedesc care era adevărul. Un gazetar care refuză acest lucru drept, este lipsit şi de bună cuviinţă şi de onesitate. (Sunt sigur,d-l Cezar Petrescu, are să spună că n'a primit ciciodată, nimic). Totuş, am trimis următoarea scrisoare d-lui Pamfil Şeicaru, directorul ziarului «Curentul»:

Domnule Director,

Apelez la sentimentele Dv. de dreptate, rugându-vă a însera în onoratul Dv. ziar următoarele:

In urma unui violent articol al d-lui Cezar Petrescu apărut în ziarul «Curentul» şi intitulat «Un mic şnapan literar» i-am adresat o scrisoare destul de decentă în care îi solicitam onestitatea şi arbitrajul pentruca în incidentul iscat în urma apariţiei volumului meu «Negativismul», să stabilim adevărul în anumite afirmaţii ale mele, cari sunt contestate. Văzând că d-sa refuză această atitudine de bun simţ, aduc la cunoştinţa opiniei publice acest fapt, rezervându-mi un răspuns care să restabilească adevărul, atunci când îmi va sta în putinţă să-l dau publicităţii.

Cu cele mai distinse mulţumiri,

MIHAIL ILOVICI

Maestrul gazetar dela Ciorogârla, tovarăşul de snopială în bătae a bietului Aderca, la fel ca d-l Cezar Petrescu, n'a publicat-o. Nu mai este nevoe să aduc acuzaţii. Faptele singure acuză şi acestea nu pot fi contestate. Aş putea de pildă să mai discut sustragerea de bani publici dela acel corc de recrutare, pentru care d-l Cezar Petrescu trebuia să meargă la răcoare, ca să arăt cine într'adevăr este şnapan bătrân. Vreau însă să vorbesc numai de fapte în legătură cu literatura. De aceea, dovada de şnapanism o dă cel mai bine d-l Cezar Petrescu însuş, prin apucătura — conştientă, inconştientă, indiferent! dar apucătură — a plagiatului. In «Negativismul» tratez acest capitol ruşinos din cariera d-lui Cezar Petrescu în 12 pagini (pp. 127—138) aşa că aci nu este nimerit să-l transcriu. Am să arăt însă modul deplorabil în care se apără.

I. In plagiatul «*Omul care şi-a găsit umbra*» după «*L'homme qui a vendu son ombre*» de Adalbert von Chamisso, d-l Cezar Petrescu spune că plagiatul «*nu este deloc o coincidenţă curioasă, ci una voită, premeditată, o replică după cum indică titlul*». Dar bine, d-sa n'a anunţat nicăeri acest lucru, acum îl spune pentru primaoară . Deci, nu neagă plagiatul, l-a făcut într'adins, voit, din dorinţa de a da o replică. Atunci, cinstit vorbind, dece se mai revoltă când alţii îl fac plagiator, devreme ce d-sa însuş se face. «Replica aceasta, nu scuză întru nimic plagiatul. Incep să mă cuprindă remuşcările şi mila».

II. «*Greta Garbo*» care, am spus, plagiază «momentul psihologic» al «*Fetei din Zlataust*» de Ionel Teodoreanu, îi prilejueşte exclamaţia: «Idioţia mă dispensează de comentar». Preferam în locul exclamaţiei, dovada contrarie.

III. Capitolul «*Vila Azur-Eden*» din «Baletul Mecanic» plagiat în întregime după «*Răzbunarea unei femei*» de Barbey d'Aurevilly, un plagiat, repet, uluitor, este negat cu desinvolură. N'am posibilitatea materială că aş tipări într'o broşură, fără niciun comentariu şi capitolul din «Baletul Mecanic» şi nuvela lui Barbey d'Aurevilly.

Dacă d-l Cezar Petrescu are sfruntarea să nege acest plagiat, încă odată, uluitor, îl somez să scoată această broşură, fără comentariu şi eu voi fi mulţumit de verdictul pe care-l va da publicul cetitor şi voi fi gata să sufer orice consecinţe. Iată în ce mod amuzant îşi justifică acest plagiat. Spune anume că sunt «lipsit de onestitate»(?), fiindcă d-sa, insistă asupra autenticităţii acestui fapt de trei ori în două pagini, trimiţând lectorul (român! N. A.) la o cronică locală «Nouvelle Riviera» unde succesorul lui Jean Lorain, cronicarul francez Michel Georges-Michel, consemnează toate peripeţiile». Curioasă concepţie are acest scriitor român despre corectitudinea profesională, sau despre originalitate şi curios se apără de acuzaţia acestui plagiat. Şi aci încep să fiu cuprins de remuşcări.

Cine mă poate acuza de lipsă de onestitate că n'am citit cronica lui Michel Georges-Michel (succesorul lui Jean Lorain) din «Nouvelle Riviera», chiar dacă d-sa a indicat-o? Această indicaţie e un simplu refugiu,un simplu pretext, caşi chestia cu «replica» din «Omul care şi-a găsit umbra». Somez pe d-l Cezar Petrescu (dacă vrea să se disculpe de această ruşinoasă învinuire) să publice într'o broşură, *fără niciun comentar*, atât cronica din «Nouvelle Riviera» (sau aceeaş poveste relatată de Michel Georges-Michel, apărută în vol. în 1929 la Louis Querelle, Paris) cât şi nuvela lui Barbey d'Aurevilly împreună cu capitolul «Vila Azur-Eden». Toate însă în întregime, ca să ieasă adevărul la lumină. Şi atunci se va vedea cine este lipsit de onestitate şi cinste.

Apoi d-l Cezar Petrescu se apucă de combate într'o coloană întreagă de ziar afirmaţia că «unul dintre recentele sale romane, «Plecat fără adresă» conţine influenţe jenante din André Gide, acea crimă gratuită a lui Candiano Popescu (sau din Marcel Proust), mai spuneam, ceeace a omis).

Face teoria procesului din 1901 al lui Candiano Popescu şi îmi explică o mulţime de amănunte pe cari le ştiu, dar cari n'au niciun rost. Aci este influenţat de André Gide şi Marcel Proust. Afirmaţia aparţine d-lui Mihail Sebastian, este citat în nota 2), pag. 130, aşa că d-l Cezar Petrescu îşi sparge capul degeaba. Sunt de aceeaş părere cu d-l Mihail Sebastian şi atât. Acum problema este alta. D. Cezar Petrescu a răspuns aşa cum a răspuns, s'a apărat cum a putut, era în drept s'o facă. Dar îi este frică să se atingă de buba primejdioasă. Se face că nu observă celelalte plagiate, le ignoră. Să i le reamintesc şi să le justifice ca pe celelalte, dacă nu le poate nega:

1) «*Unchiul din America*» plagiat după «*Mon Oncle Jules*» de Guy de Maupassant.

2) «*Vera Arcadievna*» plagiată după «*Ancien Portrait*» de Paul Bourget.

3) «*O Aventură*» plagiată după «*Une rencontre*» de Charles Louis Philippe.

4) Paginile din «*Intunecare*» traduse «mot-à-mot» din «*Voyage au Pays dela Quatrième dimension*» de Gastonde Paploski.

5) Sfârşitul romanului «*Intunecare*» plagiat după sfârşitul romanului «*Babilon*» de Radu Cosmin.

Sunt lucruri puse pe două coloane, cu traduceri «mot-à-mot», unele găsite de mine, altele de alţii, cari, îl compromit.

Să şi le justifice, este mai onest, deşi mai jenant (cum a făcut şi altă dată) dar să aibă curajul de a recunoaşte adevărul, atunci când este adevăr, nu să facă «şnapan» pe cel care a avut îndrăsneala să spună lucrurilor pe nume.

MIHAIL ILOVICI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tribuna Parlamentară a opiniei publice

MESAJ

Inaugurăm această tribună care rămâne la dispoziţia cititorilor noştri pentru a'nfiera pe acei care 'şi bat joc de morala, de opinia şi de banul public.

Cel ce are dovezi de mişelia marilor potentaţii ai vieţii noastre politice de azi, să vină să le expună şi să ceară socoteală. Ştim că alte gazete refuză o asemenea tribună, fiindcă au de menajat anumite interese de clică sau de clientelă. Noi nu. Noi nu menajăm decât cinstea şi adevărul, credinţa, şi morala, dreptatea şi curajul, încolo nimic. N'avem dece. N'avem plumbi de picioare, nici verigi la mâini.

Cerem însă celor ce vor voi să vină la această tribună, să vină cu *dovezi, fapte* şi să-şi ia răspunderea celor scrise, răspundere pe care o va împărţi cu noi dacă cele expuse sunt drepte şi adevărate.

Rugăm iarăşi să nu se vină cu atacuri împotriva celor mititei, nu de-acolo pleacă răul ci dela stăpâni.

Acesta e programul cu care inaugurăm în actuala seziune parlamentară a Cruciadei.

*

Comunicarea No. 1.

Avem onoarea a întreba pe Domnul Ministru de Finanţe şi de Justiţie, pe primul dacă ştie şi pe al doilea ce măsuri a luat relativ la următoarele:

1) A luat sau nu Pamfil Şeicaru directorul «Curentului», tipărituri dela Monitorul Oficial în valoare de 24.000.000 lei (două zeci şi patru de milioane lei) pentru tipografia «Triumful» din Strada Văcăreşti No. 94 a fraţilor «Heller?».

2) Ii rămâne sau nu lui Pamfil Şeicaru un câştig de 40% din sumă pe care-l împarte cu Heller?

3) Este adevărat sau nu că ordonanţele de plată ale Tipografiei «Triumful» se plătesc de ministerul de finanţe cu precădere?

Ştie Domnul Mitiţă Constantinescu ceva de chestiunea aceasta?

4) Dece comisiunea de anchetă a Senatului, care a verificat lucrările Monitorului n'a pomenit nimic de această afacere?

A fost sau nu informată?

Noi credem a şti că a fost informată. Dece a tăcut. Colegii necuraţi nu trebuesc apăraţi D-le Sădulescu.

5) Este adevărat sau nu că s'au luat şi materiale dela Monitorul Oficial şi s'au dat tipografiei «Triumful»?.

Somăm pe cei în drept să răspundă cinstit. Da ori ba?

* * *

Deoarece şedinţa se ridică din cauza vacanţei Crăciunului, o comunicare importantă a unui prieten redactor în legătură cu Discom & Şeicaru rămâne a fi desvoltată în numărul viitor

CRUCIADA

Crăciun muncitoresc

Cu toate că regiunea judeţului Prahova este una din cele mai bogate din ţară, totuşi găsim aici cele mai negre şi mai teribile mizerii în rândurile muncitorimii româneşti.

Un astfel de caz îl prezintă lăcătuşul mecanic Costică Breazu domiciliat în suburbia Sf. Dumitru din localitate. Până nu de mult, a fost în serviciul Soc. Româno-Americane. Dar cerinţele slujbei sale fiind pretenţioase, s'a pomenit acum în timpul iernei bolnav de hernie (din cauza ridicării de greutăţi prea mari la fabrică) şi pe deasupra şi de apendicită.

Işi poate închipui ori cine starea în care se găseşte acest nenorocit. Din mica leafă ce o primea, de abea se putea întreţine el şi soţia sa, astfel că acum când a căzut bolnav la pat, toate micile economii pe cari cu chiu cu vai le strânsese s'au irosit.

După cum era şi firesc, a trimes pe soţia sa la Corporaţie ca în baza carnetului şi cotizaţiilor reţinute să fie îngrijit şi ajutat de această instituţie după cum prevede legea. Dar biata femee umblă pe toate căile să-şi primască drepturile bărbatului şi nu poate. Ba să nu mintim: Corporaţia i-a dat pentru îngrijirea bolnavului (hernie şi apendicită) fantastica şi importanta sumă de lei 130 (una sută trei zeci).

Ce să facă mai întâi cu aceşti bani? Şi astfel, acum în pragul sărbătorilor când fiecare este vesel şi petrece între ai săi, într'o umilă casă dela periferie supt de boală şi de mizerie se va stinge ca mulţi alţii, un muncitor român care a contribuit cu viaţa sa la îmbogăţirea atâtor streini dela Româno-Americană. Acesta se numeşte Crăciun muncitoresc şi 'n câte case n'o fi sălăşluind el!

I. I. C.

CORES. PLOEŞTI

Scrisoare deschisă... către dreapta

de PANAIT ISTRĂT

...Către dreapta, da.

Aşa mi-a fost mie dat, să mă întorc cu faţa către toate punctele cardinale. Dar nu din interes. Ci numai pentru ca conştiinţa mea să nu-mi spună vreodată că aş fi refuzat, de-a lungul vieţii mele, să-mi plec urechea spre orice glas de desnădejde ar fi venit, şi din orice direcţie l-ar fi adus vântul. E inutil să adaog că, la mine conştiinţa e inima. Adică ceva cald. Poate prea cald.

Un asemenea gest, îl mai fac acum — cu multă linişte sufletească — şi din cauză că mă ştiu om care am păcătuit faţă de semenii mei. I-am nedreptăţit. Da: cândva, sfătuit de dogme, am voit să le tai capul *fără să-i ascult*. De-atunci însă dogmele au murit. Eu am continuat să trăesc. Şi mi-am dat seama că sunt om cu păcat. De-asta spun că nu-mi e ruşine să mă întorc cu faţa şi să stau de vorbă, chiar cu duşmanii mei.

Cine se ştie mai curat la suflet decât mine, liber e să mă scuipe. Eu însă trebue să-mi urmez drumul cel nou. Chiar ştiindu-mă scuipat.

*

Şi pe drumul meu cel nou a apărut, săptămânile acestea, *Cruciada Românismului*, iar în această Cruciadă, o rubrică cu nişte «*Sfaturi pentru tinerii care fac politică*».

Ceiace am putut citi cu toţii acolo, mărturisesc, pe mine m'a uimit. Cert, o să se spună că pe mine mă uimesc prea multe lucruri şi prea repede. Ei, ăsta e norocul meu! Facultatea asta n'o au decât copii, şi copii sunt singurii oameni cari nasc şi renasc zilnic.

Apoi vine o vreme când ostenesc, se aşează şi mor. Eu, se vede treaba, am rămas mereu copil.

E un mare noroc.

Datorită lui, nu m'am sfiit să chem la mine pe tinerii de la «Cruciada», cari dau asemenea sfaturi tinerilor.

De ce i-am chemat? Mai sunt oare eu azi un om să pot aduce cuiva vreun folos politic? Îmi mai poate oare cineva aduce mie un astfel de folos? Hotărît, nu! nici în cazul întâi, nici în al doilea.

Atunci de ce i-am chemat? Uite aşa, ca să ne privim în albul ochilor, să ne strângem mâna şi să ne auzim sunetul vocii.

Cu ce s'or fi ales ei, din acest contact eteric, au s'o spună poate, mâine, — poate, după moartea mea.

Eu însă, ca mai bătrân, mă grăbesc să spun numai decât ce gândesc.

*

Mai întâi m'a intrigat ruptura produsă în blocul acela care se credea aproape de «triumf» în ajunul zădarnicului asasinat de la Sinaia. Nu cunoşteam pe Mihail Stelescu — aşa cum nu cunosc aproape pe nimeni în ţara asta — dar mi-se spusese de el că e un «suflet sincer, curat».

Şi iată-l tocmai pe el că se rupe din bloc şi pleacă trântind uşile!

Până aci, nimic extraordinar, decât doar că, după mine, pleca cel mai neîntinat dintre corifei, — dar, ce-avea să facă şi *să fie* el, de-acum încolo?

Iată ce mă interesa — sau *ce interesează* pe toată lumea care asistă la vastele convulsiuni de reînoire umană, ale epocii noastre.

Da, — ce avea să facă şi să fie Mihail Stelescu? Avea el să fondeze — ca d-l Iunian, ca d-l Goga sau Argentoianu, sau chiar ca «grupurile» cu blânde veleităţi — un alt partid, o altă «grupare» împănată cu neisprăviţi şi avidă de putere? Sau avea să privească speriat la cangrena de pe corpul pe care-l abandona?

In cazul întâi, ruptura nu e decât o chestiune de «şefie». Ea n'are nici o valoare psihologică şi nici un viitor înalt uman. E goana după plăcintă. Istoria o spulberă.

In cazul al doilea — bucluc e mare şi perspectiva impresionantă! Şi tocmai asta s'a întâmplat. Cel puţin, aşa presupun. Aşa aş dori să fie. Aşa promite să fie — şi numai în felul acesta poate să impună respect oricui. Adică oricărui om muncit de nobile avânturi. Secătura, pleava, milioanele de proşti şi de egoişti de jos şi de sus nu interesează istoria reformelor adânc răscolitoare.

Istoria popoarelor ne arată că până azi omenirea n'a reuşit decât să-şi sfâşie o parte din propriu-i corp, în vreme ce îşi îndestula partea cealaltă. Un astfel de trecut e numai o dâră de întuneric pe care a lăsat-o viaţa în urma ei. O ruşine.

Comuniştii au pornit... cruciada lor împotriva acestei ruşini. Dacă o fac cu succes sau nu — nu despre asta e vorba acum. Dar la ei se petrec lucruri pline de învăţăminte pentru tot restul omenirii. Şi unul din miile de învăţăminte de acolo îl reprezintă felul cum se produc la ei rupturile, smulgerile din corpul care cangrenează.

In Rusia sovietică rupturile nu se fac niciodată pe o chestie de plăcintă, nu numai fiindcă acolo plăcinta nu există — ci fiindcă acolo nasc zilnic *oameni uriaşi*, adică: *dornici de puritate*. Acolo, un Mihail Stelescu, rupându-se din corpul care fatal putrezeşte, nu duce cu el duhoarea putregaiului, ci se spală imediat, ia o bae de purificare, rămânând singur sau aproape singur cu *Ideia*. Ideia-cristal.

Acesta este marele noroc, sau, dacă vreţi mai simplu — *al nădejdilor noastre de mai bine*. Împărăţia sovietică, în întreprinderile ei cotidiane, poate să avorteze de-o mie de ori pe zi. Ea va rămâne veşnic vulcanul clocotitor care va împroşca omenirea cu bolizi încadescenţi.

Am *trăit* în confraternitate de simţire cu aceşti bolizi purificatori şi aş dori ca boala şi nevoile să nu mă înfrângă înainte de-a fi venit timpul să vi-i înfăţişez, vouă oamenilor slabi, ca să ştiţi sau să nu uitaţi că omul nu se hrăneşte cu pâine,

Omul, da. Nu vorbesc de viermi.

Şi acum să vedem ce-i cu *Cruciada Românismului*.

*

Am spus că am poftit la mine, ca *să-i văd*, pe Stelescu şi pe Talex. Şi ei au venit.

Au venit, deşi erau perfect conştienţi că veneau la omul care nu aderă la nimic. Eu nu mai sunt azi decât *îndoiala*, otrava care nimiceşte acţiunea de massă. Am spus că voi muri convins că orice organizaţie nu profită decât organizatorilor ei, niciodată organizaţilor. Deci, nu văd în orice nou organizator decât un nou profitor al turmei. Îi dispreţuesc şi pe unul şi pe cealaltă şi rămân singur.

Singur cu suferinţa nesfârşită.

Deci, tot ader la ceva. Căci suferinţa e şi ea ceva, cineva. Poate că e chiar ceva mare şi sfânt — cineva care rămâne veşnic răstignit, care nu se pretează la nici un fel de măsluire, care dărâmă biserici născute-moarte, care demasă credinţe grase de osânză, dogme sociale umflate de prostie şi rămâne singură, ţintuită pe cruce cu cu mască de Dumnezeu.

Pe acest Christ etern, l-am pus în picioare între noi, când au venit la mine cei doi tineri de dreapta. Şi am văzut că, cu toată tinereţea lor, au înţeles şi s'au îndoit de ei. Nu de sinceritatea lor, ci de justiţia drumului parcurs până ieri — drumul care i-a dus la Sinaia — la actul de răsbunare, legitim pentru ei, dar infiltrat lor din calcule politice de interesaţii din umbră. Nu mi-au spus nimic, dar am văzut limpede că priveau lucizi cangrena de pe corpul părăsit. Cam aşa cum se petrec lucrurile în Rusia.

Simţeam că nu-mi cer decât să i înţeleg şi ar fi plecat uşuraţi. Or, acesta e singurul rost pe care-l mai am eu pe lume: *să înţeleg pe cei învinşi*.

— Câţi sunteţi?

— Numai noi doi.

— Atunci suntem trei.

Suntem trei, adică trei sute, trei mii, suntem milioane. Căci noi suntem viitorul.

Viitorul nu e şi nu poate fi ceeace aduce dreptate numai unei părţi a omenirii. Viitorul e dreptatea absolută. Tot ce nu e dreptate absolută, e nimic. Şi acest nimic e treaba asasinilor tuturor credinţelor şi idealurilor omeneşti.

Vedeţi deci la ce depărtare trebue aruncat jalonul. Departe, în bezna secolilor!

Dacă acest prim punct e bine stabilit între noi, rămâne să vedem *în ce chip* vom merge, ne vom îndrepta către această neptuniană luminiţă de speranţă.

Şi acum, ia să vedem dacă suntem eroi!

*

Din parte-mi iată:

1) M'aţi urât pentru COMUNISMUL meu.

V'am dovedit — am dovedit tuturor că nu fusesem un comunist, ci numai un om. Dar *un om*, nu un vierme. Dovadă că m'am separat de toţi viermii şi am rămas singur.

2) INTERNAŢIONALISMUL meu.

Aţi trâmbiţat în toată ţara că sunt un calomniator şi un vânzător de neam. Or, eu nu eram în vremea asta decât un iubitor de oameni, adică doream binele omenirii întregi, aşa cum doresc şi azi. Spus-am eu cândva că doresc binele omenirii, cu preţul dispariţiei neamului meu? Ferit-a sfântul? Dacă s'ar putea dovedi aşa ceva, accept să fiu linşat de toţi cei cari se numesc Istrati în nenumărate sate din judeţul Brăila şi cari se trag cu toţii din acelaş «moş Stoica Istrati», tatăl mamei mele, tatăl lui moş Anghel, tatăl lui moş Dumitru, al lui moş Ştefănache, care şi-a lăsat oasele la Plevna.

Eu, până acum, n'am voit să stau de vorbă cu voi, dar dacă o facem azi, apoi vă rog mai întâi să nu credeţi că numai voi aveţi rădăcini în ţara asta.

Iată, în ce priveşte românismul meu.

Mai trebue să ştiţi că pentru acest românism, am refuzat să devin cetăţean francez, să primesc premii, să port legiunea de onoare, să uit limba mea, să nu-mi mai revăd meleagurile copilăriei, să mă procopsesc şi să mă îngraş.

Ceva mai mult. Fiindcă, acum opt ani, *Institutul Internaţional de Cooperaţie Intelectuală* m'a ales (fără să ştiu) «membru în secţia asiatică», am refuzat să iau parte mai mult decât la o şedinţă, fiindcă am considerat că eu nu vin din Asia, ci de sub Carpaţi.

Iar când, după zece ani de locuire printre francezi, mi-am dat seama că mai cald îmi ţine o înjurătură românească decât o rece politeţă occidentală, am rupt cu Occidentul şi m'am întors la matcă, încă din 1930.

In sfârşit, poate că ar fi bine să vă amintesc că am scris până azi optsprezece volume în limba franceză, citite în momentul de faţă în douăzeci şi şapte de limbi. Puţini dintre voi le cunosc. Mai bine le cunosc cei cu cari se întâlneşte şi voiajează d-l Titulescu. Şi aceşti streini, toate aceste neamuri ştiu de la mine, nu de la voi, ce suflet are un român şi cum stă întins sub soare pământul românesc.

Şi să dea Dumnezeu acestei ţări oameni cari s'o cinstească peste hotare mai mult decât am cinstit-o eu, dar mi se pare că o să treacă vreme multă până să se mai repete cazul meu.

Pentru care n'am nici un merit. Nu eu, ci destinul meu a fost marele meşter.

3) M'aţi mai declarat VÂNDUT JIDANILOR.

Eu nu sunt filo-semit, aşa cum nu sunt filo-francez sau filo-turc, fiindcă n'am nevoe de nici o «filie», ca să fiu om civilizat. Dar nu sunt nici antisemit, tot aşa cum nu sunt anti-nu-ştiu-ce. Iar în ce priveşte vânzarea, apoi nu de mine, ci de voi vorbeşte tot Bucureştiul că luaţi bani de la evreii bogaţi ca să daţi bătae celor săraci.

Dar când zic «voi», în cazul acesta înţeleg pe şefii voştri cei întinaţi, nu massa cea mult naivă. Şi poate va veni o vreme când această massă va trage la răspundere atât pe şeful scârnav cât şi pe evreul canalie. (Rog frumos cenzura să nu-mi taie acest pasaj!).

Iată atitudinea mea.

*

Care e atitudinea voastră?

Să începem cu cei mai de înţeles, adică cu băeţii de la acest ziar. — Ziceţi:

(Continuare în pag. 4)

Panait Istrati
urează cititorilor
«Cruciadei»
Sărbători fericite!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Scrisoare deschisă... către dreapta

1) CRUCIADA ROMÂNISMULUI.

De ce a «*românismului*» ?

Mai întâi, nu vi se pare cam îndrăzneț ca un grup de persoane — oricât ar fi acestea de distinse — să pretindă că întruchipează toate simțirile românismului? Românismul e ceva care se întinde pe o suprafață de trei sute mii km. pătrați și care e foarte divers. De pildă, românismului vostru e antisemit și anti-strein. Ei bine, nu admiteți ca măcar un foarte mare număr de români să nu fie antisemiți, nici streinofobi, ba chiar să aibă oroare de orice «fobie» — mai ales când ea este și eronată? Și atunci, ce facem cu toți acești români?

Iată un prim punct slab din cuirasa voastră. Și să fiți siguri că până și cel mai neînsemnat punct slab din armătura luptelor sociale *sfinte*, e o mare nenorocire pentru luptătorul care, ca mine, nu se mai bizue pe forță, pe violență, ci numai pe *dinamismul cauzei drepte*. Ați văzut că toate legiunile romane, crucile și fiarele s'au spulberat în fața unui om cu mâinile goale și cu vorba blândă. Iar dacă Isus e prea departe, apoi uitați-vă la Ghandi. E o stârpitură care se pune pe post crâncen de îndată ce un adept al său a răspuns violenței cu violență. Și totuși Ghandi și ghândișorii lui hămesiți vor dărâma imperiul britanic.

Când v'aduc astfel de argumente, vă rog să nu vă închipuiți că sunt un romantic și un iluminat. Deloc. Sunt cel mai științific realist. Dar am spus că eu am înfipt jalonul meu, departe, în bezna secolelor. Și nici nu trebue să creadă cineva că dacă ținta mea capitală e atât de îndepărtată, suferințele zilnice îmi sunt indiferente. Doamne ferește. Eu trăesc o viață de perfect creștin, în materie de milă, nepăstrând pentru mine decât strictul necesar. N'o fac din datorie, ci din pasiune, și exemple de genul acesta nu trebue să fie urmate, fiindcă sunt perfect absurde, ca rezultat social.

2) ANTISEMITISMUL VOSTRU.

El nu poate exista decât ca sentiment personal. L'am văzut practicându-se de către foarte buni comuniști, și în Rusia sovietică. Oricine e liber să simtă o aversiune când dă mâna cu un evreu (cu un turc, un grec, un țigan, un ungur și așa la infinit, adică să fie xenofob). El poate fi un sentiment înăscut, adică să n'aibă la bază nici un motiv de interes material, așa cum cineva nu poate să sufere mâncarea cu morcovi sau praz. Dar atât! Și în cazul acesta — așa cum e de rigoare când te afli la o masă unde s'a servit praz — buna cuviință ne impune să nu strâmbăm din nas când un evreu (sau altă nație) ne adresează cuvântul. Căci, după cum prazul nu e vinovat că nu s'a născut trandafir, tot astfel evreului nu i se poate reproșa că nu s'a născut român, descendent direct din Traian, ca d-nii Cuza, Codreanu și alții.

Acum, când e vorba să trecem de la antisemitismul — aversiune însăcută, la antisemitismul — armă de luptă *pentru realizarea dreptății pe pământ*, apoi cred că e chiar zadarnic să mai tratăm.

Căci e copilăresc lucru să vă amintesc că răul în țara asta se datorește guvernelor ei, și acestea n'au fost niciodată formate din jidani» sau «boanghini», ci de români neaoși. Iar dacă românul neaoș se lasă cumpărat de evreul corupător, ce vină are canapeaua? Nu e oare elementar să mai afirmi că în ziua în care toate canapelele vor fi arse, adulterul va continua să se practice?

Atunci?

Atunci cum vreți voi ca eu, om cu mintea întreagă, să practic un sistem de luptă care consistă în a ataca în ziar pe d-l Auschnitt (ai cărui leișori de altfel ați dovedit că n'au miros), iar în stradă să snopesc în bătae pe cel mai nenorocit dintre tinichigii?

Vai, dacă ați ști ce trist e ca un tânăr să pornească în viață cu atâta nedreptate pe sufletul lui!

3) DICTATURA voastră, opusă democrației și parlamentarismului.

Dictatura, oricare ar fi ea, e un semn de bătrânețe al organismului social. Ea este sistemul care suprimă adversarului toate mijloacele de luptă, pentru a și-le apropia și practica singură, așa cum un moșneag ar lega cobză un tânăr voinic și l-ar bate apoi pe odihnitelea.

Dictatura se institue, nu fiindcă sistemul constituțional n'ar oferi destule mijloace de-a pune fierul roșu pe cangrenele sociale, ci fiindcă o mică parte a națiunii — avidă de stăpânire și tot atât de nedreaptă — nu mai poate răbda în opoziție rândul ei de-a jupui majoritatea națiunii.

Un moment, am crezut că bolșevismul va fi o mare excepție la această regulă. Nu e. De sigur, în Rusia nimeni nu e jupuit în folosul personal al unei oligarhii — dar lucrurile nu sunt departe de-a ajunge acolo. Căci, de pe acum, unii trăesc foarte bine și își permit toate libertățile, iar marea massă rabdă privațiunile și nu crâcnește un cuvânt. Nu mai lipsește decât putința de-a te îmbogăți. Să sperăm că lucrurile vor merge spre mai bine, nu spre mai rău decât e azi.

Dar, veți zice, democrația și tot aparatul ei sunt putrede.

Subscriu cu amândouă mâinile și sunt gata să accept toate restricțiile. Dar cine sunt acei cari se erijează în Catoni? Lepădăturile astea politice, cari toate au trecut pe la guvern și toate s'au dovedit infame?

S'au poate aveți mai multă încredere în niște asasini acoperiți? Și la fel de vânduți oricui vrea să plătească? Dar acesta e hitlerismul în opoziție! Ce fel va fi la guvern, o vedem în Germania.

Atunci, ce-i de făcut?

Rămâne să mai stăm de vorbă în viitor, dacă nu ne despărțim adversari chiar de pe acum.

Până atunci,eu rog pe cititorii mei să mă caute în coloanele acestui ziar și să aibă încredere în cinstea mea. Nu-i voi trăda.

PANAIT ISTRATI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Greva studenților în drept din Iași

După o lună de zile de veșnic și amar protest contra dispozițiunilor ministeriale, pentru dărâmarta legii avocaților, s'a ajuns la o grevă pasivă pentru a forța organele respective, de a da satisfacție studențimei de la drept, menită să ajungă pe drumuri, cerșind o bucată de pâine, să privească cu jind la cei ce au cu ce se îndestula. S'au adunat eri în 14 Dec. a. c. la orele 3 în amfiteatrul Facultății de drept 'n fața președintelui de onoare Ștefan Berechet.

Dela tribună au ridicat glasul lor energic, hotărît, chinuit, expunând colegilor situația jalnică creată prin promulgarea „legei avocaților".

Au luat cuvântul acei ce au bătut la ușile ministerelor, la ușile șefilor partidelor politice și veșnic acelaș cântec: „Vom vedea..., vom face,... vom lua notă de cererea D-Voastră...".

Au așteptat băeții nemâncați pe culoarele ministerelor spre a fi ascultați și au aștpetat...

Au fost purtați dela Ana la Caiafa...

— „Eu nu cunosc legea"... a zis Ministrul de Justiție... și s'au dus la ministrul Instrucțiunei. Li s'au spus că au dreptate... și numai atât.

Au pornit bieții băeți cu mânia stăpânită în durere și suferință spre Iașul unde îi așteptau colegii lor de suferință.

Au venit, au protestat cu ochiii înlăcrămați, cu ultima sforțare a conștiinței lor.

Am auzit acolo glasul fulgerător al studenților: „Am luat contact cu miniștrii cu șefii de partide, toți și-au dat cuvântul de onoare că vor fi lângă noi"...

„Toate porțile noastre deși au fost deschise au rămas zăvorite...":

al Președintelui Stud. Creștini din întreaga țară, care amintește de mișcarea studențească din 1932, contra legei avocaților, când au sângerat trupurile studențimei, când spitalele au gemut de răniți și închisorile de arestați.

Studenții declaraseră greva!

Cererile lor abia atunci au fost satisfăcute dar numai pe jumătate.

Astăzi avem aceiaș problemă la alte timpuri. Declarăm greva și lozinca noastră să fie: „Să ne lase să ne câștigăm o pâine fără a cere nici-un franc din budgetul statului,... Preferam să murim pe frontul unei cauze decât să murim de foame"...

Câte glasuri atâtea dureri neînțelese de acei mari ce făuresc legi în folosul lor, neținând seamă de ziua de mâine a tineretului plăpând, tuberculos și sărac, ce pornește în viață flămând după o bucată de pâine.

Se ridicase furtună de voci: „Vrem greva! Să trăiască greva!"...

Degiaba a fost încercarea Profesorului Berechet de a-i convinge să renunțe la grevă... să mai apeleze și la celelalte foruri pentru dreptate. Degiaba a cerut asentimentul Președintelui U. N. S. C. R., căci rezolvarea problemei nu se putea face prin promisiuni ci prin o grevă pasivă ce a fost primită prin aclamații.

Sărmane student! Vei porni din nou pe drumul suferinței, prigoanei, spitalului, închisorilor... și asta doar pentru o pâine,... doar pentrucă vrei dreptate...

PETRU P. NICOLAU

COLINDE NOUI

I

Leroi Doamne...
Din Inaltul cerului,
Perdeaua misterului
Scuturându-ș zările,
Albi depărtările...

Leroi Doamne...
Dar pe creanga gândului,
Lacrimile Blândului
Răsări în flori de sânge
Ce doar sufletu-mi le strânge.

Leroi Doamne...
Că de când m'am fost născut,
Ori pe unde am trecut
Pe la drumuri de răscruci,
Mă văzui bătut în cruci!

Leroi Doamne...
—Suflet sulițat în două—
Cum aș spune : Pace vouă
Dar mierea cuvântului,
E doar hrană vântului.

Leroi Doamne...
Barbare noroadele
Își culeg doar roadele
Sângelui, păcatului,
Fără frica Înaltului,

Leroi Doamne...
Câte-odată când blestem,
Tot pe tine mi te chem;
Vrând să te desprind din mine
Mă cobor iarăș în tine,

Leroi Doamne...
Că și tu când ai iubit,
Te-au hulit și pălmuit,
Iar când și-au făcut pomană,
Ți-au dat fiere și cu mană!

Leroi Doamne...
Zilele-mi întunecate,
Pline 's toate de păcate,
Dar prin firele-mi de păr,
Ninse albe flori de măr!

II

Florile d'albe, flori de măr,
Colinde, colinde...
Vin copii cu neaua'n păr,
Vin după merinde...

Florile d'albe, flori de ger,
Se nasc împărații
Și „ne dați?" într'una cer
Toți înfometații...

Florile d'albe, flori pe geam,
Colinde, colinde...
Din flori roșii pot să am
Merinde, merinde?...

Floarea sângelui, mărgean,
Colinde, colinde...
Crește'n fiecare an
Strigătul: „Merinde!"

Constantin Barcaroiu

Sfaturi pentru tinerii care nu fac politică

■ Vin să te caut prietene în bibliotecă. Aplecat peste vr'o carte cauți adevărul. Te frământi cu setea în suflet și dorința 'n ochi, iar către seară plecapele tale picură lacrimile neputinței și stomacul tău țipă a foame.

N'ai!

Și peste drum de tine benchetuiesc un grup de tineri serbând o victorie electorală.

Văd în ochii tăi invidie și cu ură asvârli cartea.

Nu prietene drag. Apleacă-te și sărută prietenul aruncat. Cere-i iertare și redeschide paginile. Mori acolo cu ea, dar nu trece strada să te vinzi.

Tu aci mort, ești o ființă; ei cei de dincolo sânt o marfă.

*

■ Tu scrii prietene. Seara când ai tăi s'au culat, tu aplecat peste hârtie o inegrești de gânduri. Și mor acolo în saltar. Te doare!

Iar a doua zi îți vei vedea un coleg înscris în vr'un partid cum culege aplauze la o tribună și te vei gândi să-l imiți pe Demostene, să țipi la țărmul mării, ca să 'nveți să vorbești, să culegi și tu aplauze.

Nu prietene. Aplauzele trec ca tunetele unei furtuni, numai apa ce s'așterne în fluvii rămâne și curge ani în șir.

*

■ Ai luat ziarul în mână și admiri miniștrii ce tronează pe două coloane în mijlocul unei legi ce au elaborat-o. Și știu că te gândești: „Iată un om care a creiat ceva bun pentru țara lui. Am să fac și eu politică".

Dar te-ai întrebat oare ce interese apără prin acea lege, mai mult decât satisface cerințele? Rămâi acolo tinere unde ești; a fi ministru azi înseamnă a fi întâi slugă. Ai suflet de slugă?

*

■ Par'că te văd într'o adunare, la o mică petrecere în compania a diferiți tineri printre care și vr'un șef de cabinet.

Tu cu toată știința ta, cu toată cultura ta vei sta într'un colț, timid privind cu încântare la tânărul șef de cabinet, care înconjurat de o pleiadă de fete frumoase, se-agită, povestește, spune, spune, spune și numai termină. Nu-l invidia, și nu dori să fi în pielea lui, la fel ca și cum ai fi într'o pajiște și ai privi un purcel rămând. Ai vrea să fi în șoricul lui?

De ce minţiţi !

In pragul altarului care prăznueşte de veacuri naşterea pruncului-Dumnezeu, care n'a minţit niciodată, această întrebare mă chinueşte, mă frământă.

De ce voi toţi aceştia, diriguitori de mişcări sociale şi politice, minţiţi mulţimea înfometată de dreptate, o înşelaţi, vă bateţi joc de ea?

Atâta dor de bine, atât sbucium după lumină clocote 'n sufletul ei abătut. Frunţi plecate în faţa icoanelor, minţi înfierbântate căutând în cărţi, priviri nedumerite svârlite peste brazdele ogorului, ochi sticloşi căutând pâine, mâini secătuite de vlagă frământând materia, toate caută adevărul, dreptatea, binele. —

Undeva dacă un glas răsună, dacă un stindard flutură, dacă o trâmbiţă cheamă, toţi tresar şi pupilele se dilată, în speranţa, că a răsunat acolo vocea chemării la luptă pentru cucerirea binelui visat.

Această tresărire, această nervozitate şi aşteptare a mântuitorului ce sălăşlueşte în sufletul mulţimei, aţi observat-o, aţi dibuit-o voi căutători de oşti gratuite, care să vă ridice la culmile visate de ambiţia voastră seacă.

Dintre toate carierele posibile oferite omului, aţi găsit-o pe aceasta, cea mai comodă, cea mai practică, de şefi de partide, de conducători de mişcări.

Un ropot de aplauze smulse între două fraze aţâţătoare. v'au trezit în suflet pofta de a conduce, de a fi dictatori şi păstori de turmă.

V'aţi aplecat asupra rănilor, le-aţi scormonit, aţi făcut să ţâşnească sângele, aţi agravat durerea, pentruca mulţimele năucite de junghiuri să vi se arunce în braţele voastre de şarlatani ţipând, dornice de alinare.

Le-aţi promis-o şi v'au urmat.

Au căzut luptând pentru voi, cu flacăra credinţei în mai bine, au muşcat pământul amestecându-l cu sângele din pieptul lor în speranţa unei învieri, iar voi preşedinţi şi căpitani de partide ce le-aţi dat?

Minciună. Minciună goală şi neruşinată.

Aţi tîrît tineri în morminte, aţi îngropat vieţi în închisori, aţi orbit minţile clare, i-aţi îndobitocit cu narcoticul urii.

Voi cei dela stânga, aţi ucis milioane de vieţi în numele nui umaritarism fals, voi cei dela centru, aţi stors şi sângele din vinele copiilor de ţărani ca să vă conturaţi bogăţii, în numele unei democraţii tiranice şi fictive; voi cei dela dreapta dărâmaţi în sânge şi ură pe stăpânii actuali, ca să vă erijaţi voi în cei mai sângeroşi şi mai necinstiţi tirani.

Toţi, dar absolut toţi vă dărâmaţi unii pe alţii, nu pentru a îndrepta ceva, ci pentru a vă înlocui la domnie. Toţi, strigaţi la toate răspântiile că luptaţi pentru cinste şi dreptate, puneţi la stâlpul infamiei pe cel ce are două cămăşi, a primit 20 de lei bacşiş sau a nedreptăţit cu 'n gram pe cineva. Dar în acelaş timp, voi mari profeţi morali, vă umpleţi buzunarele cu aur, lingeţi mâinile care vă ridică către putere, vă ajutaţi în umbră, pompând toţi din aceleaşi buzunare ale bancherilor ce vor să trăiască liniştiţi sub orice regim.

De ce minţiţi canalii?

De ce înşelaţi gloata ce vă urmează, încrezătoare şi beată de cuvintele voastre sforăitoare?

Nu puteţi creia nimic şi căutaţi să vă căpătuiţi pe spinarea mulţimilor electrizate!

De ce sădiţi în suflete idealuri mincinoase şi urî sângeroase, când toate n'aduc de cât disperarea şi clocotul răzbunării? Nu vă este teamă că această turmă se poate trezi şi să ceară într'o zi iarăşi «capul lui Moţoc?».

De aceia nu mai cred în voi, de aceia fug şi vă urăsc, căci vă cunosc micimea şi masca ce-o purtaţi şi vă strig, ca să se ştie: minţiţi, minţiţi şi vă bateţi joc de suferinţa ce clocote în acest neam.

Sânteţi laşi care cereţi sacrificii altora, iar voi scontaţi beneficiul, sânteţi negustori de carne omenească şi număraţi cu cinism mormintele ce se suprapun pentru a vă ridica spre ţintă, jilţul dictaturii voastre.

Ştiu că cei ce şi-au făcut socoteala unui scăunaş alăturea de voi, cei ce şi-au aranjat un potofoliu sau o comandă, mă vor scuipa cu ură că le demasc idolul satisfacerii intereselor lor; dar ceilalţi, gloata de pe spinarea căreia se stoarce untul pentru franzelele puterii voastre. Aceia ce zic?

Ah! Doamne, când acest neam aşa de bun şi sfânt crede 'n voi ca 'n Isus, de ce 'l minţiţi nemernicilor!

MIHAIL STELESCU

Trustul zahărului

In ultima oră, aflăm reconstituirea vechiului trust al zahărului.

Consecinţa acestui reintregări este scumpirea zahărului cu 4 - 5 Lei la kgr.

Ceeace este destul de revoltător şi de neuman, acum în ajunul Sărbătorilor, când populaţia se sbate în cea mai mare criză materială.

Protestăm şi întrebăm pe d. Cezar Popescu ce zice de această samavolnicie fără precedent, care va lipsi populaţia săracă de unul din cele mai utile alimente ale ei.

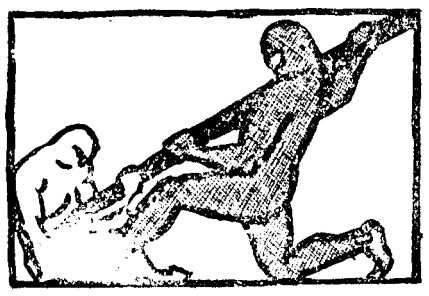

Cruciada dreptului la muncă

Românismul cuprinde în sine conştiinţa vie de afirmare a dreptului la viaţă a poporului român, prin apărarea şi adaptarea mijloacelor de desvoltare a valorilor şi puterilor lui de muncă şi genialitate.

Progresul maşinismului modern a adus în luptă o tendinţă nouă de organizare socială şi economică. Economia naţională şi internaţională zdruncinată până în temelie, cere o nouă bază, pe care piramida civilizaţiei să se ridice la înălţimi, de unde să nu se mai poată zări sau simţi mizeria şi fărădelegile în care se zbat astăzi popoarele.

Prea mult ne-a încovoiat capitalismul industrial, egocentrist, al cărui sistem de producţie şi de utilizare a binefacerilor progresului technic al omenirei, nu mai corespunde nouilor necesităţi de viaţă.

Maşina, acest generos produs al geniului uman, care în libertatea lui creatoare nu cunoaşte decât legile progresului, disprețuind pe cele sociale; maşina cere ca munca naţiunilor să fie ridicată pe un nou piedestal.

Lupta pe care au început-o popoarele se dă astăzi, în jurul marei necesităţi de adaptare a organizaţiei sociale, la binefacerile acestui maşinism.

A croi o cale nouă, mai morală, mai echitabilă, de cooperare a muncii cu capitalul. La baza acestei cooperări se revendică principiul economic şi juridic prin care să se garanteze dreptul la muncă al fiecărei naţiuni pe pământul ei, umezit de sudoarea şi sângele celor cari şi-au creat leagăn speranţelor într'o viaţă de pace şi siguranţă, a zilei de mâine.

Dreptul la muncă al poporului francez, în Franţa; al celui german, în Germania; al celui englez, în Anglia; al celui italian, în Italia; al celui român, în România întregită; al poporului evreu, în Palestina, sau ori unde nu i se opune dreptul la muncă şi la viaţă a popoarelor de baştină.

Dreptul la muncă, principiu de salvare socială, economică şi politică al naţiunilor, începe să se generalizeze. Naţiunile au pornit Cruciada dreptului la muncă.

Numai pe baza respectului unui drept se nasc libertăţi şi se înlesneşte răsplata eforturilor pe terenul muncii constructive.

La noi, Cruciada pentru afirmarea dreptului la muncă, a început încă de acum 4 ani. Avem satisfacţia să constatăm că şi alte naţiuni — *abia acum* — au pus această problemă pe primul plan.

America nu face altceva decât organizează dreptul la muncă al cetăţenilor săi, pentru care capitalismul a trebuit să sângereze.

Se pare că această transfuzie de sânge în corpul anemiat al muncii, a salvat poporul american.

Acolo adaptarea la noua viaţă socială a muncitorilor, se face pentru şi prin respectul dreptului la muncă.

In Germania, Naţional-Socialiştii au deschis abia acum ochii, asupra acestui drept al poporului german.

„Dreptul la muncă este un drept sfânt", afirmă ministrul *Göring*.

„Sfârşitul glorios al luptei pentru muncă, însemnează recâştigarea dreptului la muncă pentru poporul german", zice Bernhard Köhler în lucrarea sa „Dreptul la muncă, principiu economic".

In Franţa, în 1848, s'a revendicat dreptul la muncă, care a fost înăbuşit în sângele vărsat de revoluţionari, cari şi-au plecat grumazul încă pentru aproape un secol, nedreptăţilor şi jugului greu al sistemului capitalist.

Se părea că în Franţa, dreptul la muncă a fost înmormântat cu toată pompa cuvenită unei revoluţii.

Dar iată că adevărul, ori de câte ori va fi tras la fund va ţâşni mai puternic şi mai impunător.

Franţa prepară astăzi e 2-a cruciadă a dreptului la muncă. Cine îndrăsneşte să monopolizeze binefacerile maşinismului, uitând că munca trebue să se bucure de cea mai mare parte din ele, acela nu simte, nu cunoaşte rosturile vremurilor noastre.

Cruciada Dreptului la Muncă începută de noi, a creat un curent de simpatie în massa celor cari văd şi aşteaptă noua orânduire şi răsplată a muncii prin organizarea i, în cadrul maşinismului. Nu înseamnează însă, că pe lângă acestia, o anumită presă şi profitori ai politicianismului demagogic şi ai situaţiei actuale neclare, dintre muncă şi capital, nu fac conspiraţia tăcerii sau nu sabotează noul curent.

Am început cruciada pentru recâştigarea dreptului la muncă a poporului, în graniţele României întregite. Nu ne rămâne decât să cercetăm, cari sunt forţele ce ni se opun în mersul nostru

Evenimentele se precipită..

Politica internaţională, face eforturi mari de a întreţine spiritul de pace, în mijlocul furtunii deslănţuite în sânul naţiunilor, din desechilibrul ivit între interesele muncii pe de o parte şi cele ale capitalismulu, de altă parte.

O morală socială cere să se dea organizaţiilor sociale o bază mai echitabilă şi aceasta, nu se poate realiza decât pe respectul dreptului la viaţă al popoarelor, prin munca naţională, pe care o pot organiza în folosul comun al umanităţii.

Tensiunile politice dela noi, n'au permis până azi ca acţiunea de revendicare a dreptului la muncă să domine situaţia In curând — şi acest curând este totdeauna tardiv la noi — ni se va recunoaşte rostul şi izbânda acestei lupte generoase pentru apărarea şi afirmarea drepturilor în raporturile sociale şi economice ale muncii cu capitalul Atunci când se recunoaşte un drept, se găseşte şi mijloacele de a-l realiza şi a-l face respectat.

Numai oameni de răspundere să se găscască.

DEM. C. MILOZI

MARGINALE

■ Primim la redacţie: *COSMOS* sau *Cintarea stelelor* sau *Poem filosofic-spiritualist* sau *Concepţie nouă*, care *Explică Dumnezeirea, Universul* şi *Nemurirea* de *Gleant Spirescu* sau mai bine, să cităm o *stea* din acest *cosmos:*

SONET-PRELUDIC

De mii de ani omul sondează mereu,
Cu gîndul misterul universului,
Intrebînd zadarnic: „este Dumnezeu?
Şi lumea creată-i din voinţa lui?..."

Inclinînd a crede, micul Prometeu,
Teist se numeşte, totuş singur nu-i...
Chinul îndoelii îl roade..., ateu
Atunci el devine, pînă chinului

Iar îi pune stavili teistul... Caz rar
A fost, când pe terra gândirea a'nvins.
Deplin îndoiala... Azi eu-mi convins.

Explicînd credinţa..., o 'nalţă ca far,
Pe căile lunii; astfel nu 'n zadar
Sondă profund cerul, căci taina i-a prins.

S. C.

Nu vi se pare şi dvs., că aceste versuri, barbar încîlcite, sînt cam se-ce în conţinutul lor ?! Sau poate că aşa e *„catechismul esoteric al omului cult* (sic!), *cu carte de căpătîi şi chiar de buzunar* sic!), *fiindcă conţine deslegarea sau explicarea cea mai plausibilă şi mai deplină — pînă în prezent şi turburătorul subiect-enigmă, care a frămîntat veşnic, însă pînă acum zadarnic — adică fără limpezimea complectă şi mulţumitoare — minţile cugetătoare, tinere şi vîrstnice, ale ambelor sexe".*

Oh! domnule poet filosofico-spiritualist, cu sau fără Cosmos, de ce nu laşi dracului năsbîtiile astea, inteligibile şi nepoetice, şi să devii om, cumsecade ! ? !

■ *Florile roşii*, poemele în proză ale *Const. Barcaroiu*, îşi vor epuiza pe curînd ediţia. Preţul accesibil oricui (40 lei) şi frumuseţea cristalizată în pagini, îndeamnă sufletele cititoare.

Florile roşii sînt, dealtfel, o bună carte care face cinste sufletului şi bibliotecii ori cărui intelectual, fiel el oricît de exigent.

■ Kira Kiralina, **cartea de debut de acum zece ani a marelui nostru scriitor** Panait Istrati, **s'a retipărit într'o ediţie populară „Colecţia celor 15 lei". Textul este tradus chiar de Panait Istrati, întrecînd, aproape, frăgezimea şi valoarea originalului.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Reflexiile unui solitar

de I. E. TOROUȚIU

Recitind câteva dintre poeziile lui *George Hașeganu* apărute în vara acestui an — volumul «*Picături din candela durerii*» —, se așează, ca într'o obsesie vizuală, pe două coloane două exemple de poezie, unul din imediata atualitate și altul ca un ecou de demult, de când graiul își înfiripa aripi, și trecând, și acum, și peste capul nostru, cu semnificația unei prelungiri fără de sfârșit:

Hi hi hi călușul meu
Benz-naphtol etil-amyl
Ungeți-vă stomacul cu benzină
$\sqrt[1]{X^4 - 3X^2 + 2X = 5}$
Amor improbus omnia vincit
(din Revista «*75 HP*»)

Creșteți, flori, și înfloriți,
Că mie nu-mi trebuiți;
Creșteți, flori, cât gardurile
Să vă bată vânturile,
Ca pe mine gândurile...
(Dintr'un *cântec popular*).

Cine n'are înțeles pentru frumusețea de totdeauna cuprinsă în umilele versuri ale poetului popular și nu simte topindu-se propria-i durere în elegia finalurilor gardurile — vânturile — gândurile, unde silabele inițiale accentuate par un sfâșietor protest, urmate de altele slabe, discrete, ca și o adâncă resemnare; sau pe cine nu-l face să tresară plasticul tablou al întomnării zugrăvit de măestria artistului genial în rânduri ca acestea:

Vântule, nebunule,
De ți-ai rupe strunele,
C'ai cântat de 'nmormântare
Florilor de pe cărare

să nu prindă cartea lui Hașeganu în mână, deoarece afinitatea electivă se va îndrepta mai curând spre genul poeziei cu penetrantul miros uvrier de benzol-naphtol și etil-amyl...

Pentru amatorii exoticului, precum și pentru majoritatea lectorilor cari simulează priceperea formulelor matematice, poetul tipograf George Hașeganu, de nu va fi o revelație, va constitui cel puțin o interesantă supriză și o lecție de bun simț. In pofida snobilor cari nu scapă nici o inovație a modei, fără să n'o admire papagalicește, a existat totdeauna o lume aleasă, cu sens pentru frumosul de pretutindeni și de totdeauna. Intr'acești iubitori de autentică literatură curiositatea se va transforma, după proectarea realisărilor poetice pe ecranul atențiunei de câteva momente, în sincere emoții estetice, caracteristice prin acele spontane vibrații interioare, cari în creațiile tuturor epocilor literare și artistice devin argumentul peremptoriu al unui talent real.

Fără să se acopere îngăduitor defectele, înlăturând însă prejudecățile, oricine va trebui să manifeste sgomotos bucuria, când va simte căldura unui sentiment, va observa sclipirea unui gând și se va înduioșa de freamătul unei vieți.

Scrutând concluziile care s'ar pune de către cele două vârste — tineri și bătrâni — din care se compun judecătorii obișnuiți ai tuturor generațiilor nu cu anevoe s'ar putea prevede că tineretul neliniștit, deșirat în nevroza ultimelor decenii, va fi gata să se angajeze la orice dans cu mișcări scurte și iuți, descărcând nu atât un închipuit surplus de energie, ci mai mult acționând fără stăpânire de sine și ilustrând caracteristica simptomatică a unor nervi biciuiți —, acest tineret nu va ezita să rostească verdictul: trubadurism dulceag; pe când oamenii maturi, ajunși la etatea liniștei desăvârșite, jenați de gălăgia inconoclaștilor, vor căuta să se verifice sau să-și ascunză dilema: de nu cumva resonanța poeziei traditionaliste se trezește *numai* în sufletul lor, tocmai fiindcă aparatul receptiv din complexul lăuntric ar fi și el de structură veche și deci incapabil să se adapteze înoirilor mărturisit voite din poezia actuală.

Dacă însă, fie și numai câteva dintre poeziile lui Hașeganu vor fi în stare să deștepte *și* emotivitatea celor din primăvara vieții înzestrați cu antene extrem de sensibile și refractare în același timp față de tot ce nu corespunde naturii lor impulsive, atunci autorul va fi dat dovada nedesmințită că a izbutit să ne creeze acea atmosferă artistică, de autentică poezie, care nu cunoaște anotimpuri, pentru că ea însăși se prezintă fără tinerețe și fără bătrânețe, și se adresează tuturor, în măsura puterii de apercepție a fiecăruia.

Evident, între poezia de ieri și cea de azi se vede o prăpastie. Publicul care în mod obișnuit durează puntea între exponenții trecutului și cei ai viitorului, a rămas și se încăpățânează să rămână pe țărmul de dincolo, iar poeții moderni-moderniști se plâng că puterea lor de creație depășește gradul de înțelegere al contemporanilor și se mângăe în speranța consacrării de mâne.

Pletoră sgomotoasă de versificatori, cere cu insistență și cu toată convingerea valorii estetice ce-ar reprezinta-o, locul dintâiu în istoria literaturii. Și — în vreme ce operele artistice timp de două milenii se încadrează ușor sub trei atribute: clasic — romantic — realist, ingeniositatea generației de douăzeci de ani pretinde să i se recunoască noile etichete, a căror diversitate și multitudine uluește pe orice trecător de modă veche: cubism, dadaism, expresionism, impresionism, simbolism, futurism, suprarealism, constructivism, integralism, paroxism, ultraism, zenitism, vorticism, primitivism, adamism, naturism, imagism, hermetism, centrism, acmeism, prezenteism, impulsionism. Seria nu se sfârșește aci, iar numărul versificatorilor este atât de mare, încât în fiecare zi ai impresia că citești un nume nou. Fenomenul este general, simptomele identice, cauzele aceleași: poezia moderniștilor este melodie sincronizată, și dacă într'un moment dat ea a putut reține curiositatea, din cauza noutății, în schimb n'a fost în stare să câștige și să păstreze sufletul și să se topească în iubirea generală pentru creatorii frumuseților de import și de fabricație calculată. Poetul și poezia, scriitorul și opera, sunt viață din însăși viața noastră, sunt marile taine ale marelui meșter, prin care se prind acordurile sau disonanțele artistice din simfonia eului, solului și timpului. Corelația dintre creator și ambianță nu permite învinuirea că aceasta — ambianța — ar nesocoti o creație, căreia ea însăși i-ar da naștere. Dimpotrtivă: ținuta rezervată a societății față cu tendințele de evadare din clasicele forme înspre haos, trebue interpretată ca cel mai puternic avertisment, cea mai nimicitoare critică a unei poezii străine, cea mai firească judecată că planta exotică, fie ea rară sau banală, din cauza climatului impropriu este condamnată să se ofilească și să dispară, lăsând în urmă numai rezidiile-i *materiale*.

Importatorii acestui soiu de literatură, — cunoscute firme internaționale —, pot fi identificați oricând și oriunde, și *acum chiar* printr'un simplu exemplu: O recentă statistică din Germania a dovedit că dintre 389 scriitori tineri de romane, poeți și publiciști—numai șapte sunt autentici germani, iar ceilalți 382 au origină străină. In afară de mijlocul de comunicație — limba — între numeroșii și asiduii fabricanti de literatură și între massele compacte de lucrători, ale căror broboane de sudori stropesc fierul înroșit dintre ciocan și nicovală sau își scuipă plămânii în minele din adâncul pământului, între acei intruși și civilisația unui popor, între ei și țărănimea cu mâinile crăpate de intemperii și spinarea încovoiată deasupra plugului care spintecă ogoarele — oare ce legătură ar putea să existe și mai ales ce legătură sufletească s'ar putea închega prin romanele lor, cari nu sunt altceva decât un vast labirint de prostituții, uriașă expoziție a tuturor aberațiilor sexuale, distrugând prin demoralisare, apologia corupției și civilisație caducă, ultima putere de rezistență a națiilor. Pretutindeni aceleaș nume mimicrisate numai după mediul în care s'au strecurat și folosindu-și numai prisosul muncii.

Nonvaloarea se etalează sub emblema sincronismului internațional — umanitarist, și cu tot reclamagismul — ba tocmai din cauza acestui suspect reclamagism, pulsația a ajuns sub gradul de înghet, așa încât circulația operelor acestor oaspeți de pretutindeni — urmărind «*de 2000 ani*» sco u sunt și nu trebue să fie ale noastre — această literatură că ar refuza să se coboare la gradul *nostru* de înțelegere, oi cetitorii — noi anumiții cetitori — am fi nepregătiți pe dapta unui asemenea nivel prea ridicat.

Abilă cursă a nevolnicilor nderea naivilor.

Dar, din acea fără sfârși pornită cu îndrăzneală ca după acapararea mijloacelor ondiale să pună stăpânire desăvârșită pe cea de a patra stat — puterea cuvântului răspândit prin descoperirile te tiparului, se desprind puținele și marile talente române bușind toate ismele internaționale salvează prestigiul li stre depășind actualitatea și frontierele: romanele lui L nu «Ion», «Pădurea Spânzuraților», «Răscoala», apoi reg în patriarhalism, peisagiu autohton, melancolice retrăiri iei din medelenismul lui *Ionel Teodoreanu;* sau poezia din hermetismul matematicianului *Ion Barbu*, cugetar a lui *Lucian Blaga* sau inegalul, semperoeclecticului *T zi*, uneori cu adevărat în tipare surprinzător de noi, fă mintim de consacrații *Nichifor Crainic, Radu Gyr*, ș. a. oezie, artificial-modernistă, pare să fi ajuns în jocuri și di altitudini, dă semnele suferinței de maladia prăbușiri ficativă poate fi și constatarea că poezia autentică s'a n nou în natură, de unde a venit, și încearcă să renască n poetul lucrător tipograf *George Lesnea;* iar la Bucureș rustic, lucrătorul tipograf, *George Hașeganu*, vine să cea ltarea glasului.

Și atunci, vrând nevrând minte tânguirile lui *Goga:*

Busuioc cucernic, bus să
Frate cu mușcata pri erești
Floare dela țară, floa
Cum să-ți spun eu ție gă-mi ești?
In străinul chiot care ă
Lângă mine-alături mi
Floare cuvioasă, floar —
Ce cătăram oare noi la ?

După această francă măr a nu voi să ne adaptăm unei literaturi artificiale, străi ine și după tendințe, care nu are și nu poate avea nimi n realitățile noastre, vom stărui asupra cuprinsului și sub ziei lui George Hașeganu.

George Hașeganu este fiu din Ardealul lui Coșbuc, Iosif, Goga, țară binecuvântată în cântăreți, din satul Săliște, unde trăesc părinții și f ncitori de pământ. A învățat 5 sau 6 clase primare. Dar gorului lucrat neajungând să hrănească toate gurile famil mari dintre băeți — cum se întâmplă adesea în casele ță și-au luat lumea în cap și au plecat. George Hașeganu s' ograf și negăsind de lucru prin orașele ardelenești, a tr ii și de vre-o câțiva ani lucrează la București. A încep versuri probabil de când a prins a vorbi, și de rămâne intre ai săi, puteai identifica într'însul pe unul dintre reatori ai cântecului popular, pe cari istoria literaturii anonimat. Ne întemeiem această afirmație pe știința c Hașeganu are o putere de versificare atât de mare, încât are vers pe care i-l refuzi, — găsindu-i anumite nepotrivi une la îndemână imediat, nenumărate, câte vrei. Pentru ntec poate da zeci de variante.

Din viața lui George Haș ă în întâmplări externe ai găsi de spus tot atât cât nimic ai puternice sunt însă frământările sale lăuntrice.

Vântul hoinar de care am «*Trecutul meu*» și care s'a abătut prin sat pare a fi ecoul cari pătrunde în straturile de jos și dorul nețărmurit al ț rani de a se desprinde de brazdă și a se înălța ei spre l ă ea întârzie de secole să ajungă până la dânșii.

TRECUT

Nu mă 'ntrebați de am a n de dantele,
Că vă voi spune bucuros i mele;
Eu de duhovnic nu mă pricepe cântul,
Ca lacrima peste mormânt uvântul...

Viu de acolo unde vis îți ,
De unde floarea mărului părul,
De unde nopțile târzii cu ă's pline
De unde gândurile-ți sunt ine.

Viu de acolo unde'n lunci ri s'așterne,
De unde'n taină înfloresc e ;
Viu dela țară, dela plug, ri rele,
Căci glas de greer a cânt ele...

Eram o ceată de copii în ă
Și bietei mame îi ziua toată,
Eu, mijlociul dintre toți, ca focul
Purtând în suflet năzuinți ea locul,

Simțeam fiorii cum s'aprin prin vine,
Și nu-i păstram în mintea de bine ;
Intinsul zării nesfârșit atun ut
Hrănindu-mi tot din amăg ceput...

Căpiți din fânul adunat le vânt
Și bieții cai îi fugăream ă ânt..
Și rătăcind pe'ntinse lunci, u-i vara,
Doar obosit mă 'napoiam, dea sara.

Al broaștelor concert târz sub lună,
Cu ochii 'nchiși, fără cuvi t pe-o rână
Prin minte'mi rătăceau po rumoși și zâne
Și smei cu nările de foc ebune.

Gândeam la cai înaripați, și vream să am și eu unul
Spre cheea lumii să străbat prin noapte ca nebunul,
Să port un paloș de oțel și haine de mătasă
Să fur o zână de la smei și să mi-o fac mireasă.

Să-i văd șuvițele-aurii pe umeri că-și destramă
Și într'o nucă să-i prefac palatul de aramă,
De mine-alături s'o ridic și alergând ca vântul
Să văd cum una s'a făcut și cerul și pământul...

. . . .

Așa trecut-au anii mei, cu vis și 'nchipuire
Pierdut prin holdele de grâu și taină de pădure,
In iarbă tolănit ades și numărând la stele...
Dar — nenorocul cap i-a pus sălbăticiei mele.

Un vânt hain, necunoscut, străin de celelalte
Prin locul dulcilor visări a prins a se abate,
Cu ochi păgâni, ne'ndurători, cu zâmbete 'năcrite
Mânându-mi trudnici pașii mei spre zări neinsorite.

. . . .

Deatuncea mult am rătăcit, și multe lacrimi calde
Au prins, scurgându-se încet, obrajii să mi-i scalde,
Mizerii multe și dureri cu chipul lor de ceară
Au alungat din mintea mea copilul dela țară...

Cel dintâi conflict cu viața se naște dintr'o iubire neîmpărtășită, și cu excepția unei balade mari «Șoandi» — baladă care ea singură ar putea forma subiectul unei comunicări, arătându-i-se maestrele împletiri între basm și realitate, subliniindu-se bogăția metaforelor, frumusețea subiectului și modul artistic de a-l fi tratat, într'un exuberant romantism, cu excepția acestei balade întreaga adunare din acest volumaș cuprinde spovedania înlăcrămată a unei inimi înfrânte. Și lacrimile se preling discret pe fața palidă a poetului ca și pe suprafața albă a cărții. Delicat și tăcut poetul stă singur în așteptare zădarnică a iubitei:

TE-AM AȘTEPTAT

Te-am așteptat asară,
De ce n'ai vrut să vii
In ritm de primăvară,
Isvor de bucurii?...

A stat nealintată
De după-un nor eșită
Și mi-a mai spus odată
Povestea nesfârșită.

. . . .

Doreai să ese luna?...
..De când a și trecut...
Te-a așteptat nebuna,
Nemărginit de mult.

Târziu și-a terminat-o
Și a plecat s'apună,
Șoptind duios: «Așteapt-o,
Și spune-i: Noapte bună!»...

Evitând etalarea sentimentelor sale erotice, autorul le transpune din cosmosul său lăuntric în macrocosm și le atribue unor ființe de acolo, și în extrema sa discreție, poetul își scutește și iubita de banalisare; doar ici și colo e amintită printr'un pronume. Astfel în «*Idila*», care poate sta alături de tot ce a creat mai subtil și de durată neîntrecutul liric Heine.

Sub fereastra cu zăbrele
Cântă două turturele,
Ciripitul lor de mult
Il ascult.

Noaptea, ca o zână bună,
Poleită 'n clar de lună
Surâzând, urîtu-mi ține
Fără tine.

Iar când ziua e aproape
Mi se-așterne peste pleoape,
Mângâindu-mi pătimirea
Cu privirea...

Altădată, cu aceeaș desamăgită așteptare și dureroasă renuntare stă de vorbă cu «*Luna*».

După această primă îngenunchiere în viață, poetul se înapoiază acasă și în drumul său spre reculegere ghicim sentimentele de care trebue să fie stăpânit la revederea *Oltului*.

Oltule, albit de spume,
Oltule sărace,
Spune-mi, cine-a prins acum
Undele să-ți joace?...

Mai găsit-ai vr'un ștrengar
Tot atât cât mine
De pe malari turburând
Apele-ți senine?...

Spune-mi cine-a mai venit
Fluerând să-ți cânte
Prin prundișul de nisip
Cu răchiți mărunte?...

Spune-mi cine-a stat la umbra
Triștilor arini,
Când eu rătăceam prin lumea
Plină de străini?...

Oltule, reviu din viața
De plăceri pustie,

Să-mi mai împrumuți o clipă
De copilărie....

După veacuri ne găsim
Cei doi vechi tovarăși
Mâine însă, regretând,
Ne vom pierde iarăși.

Mă tot poartă gândul meu
De viață dornic,
Tu rămâi însă cel vechiu,
Tu rămâi statornic!...

Suferinta însă este neîngăduitoare; ea îl readuce la locurile de chin după neîndeplinite doruri, se resemnează, trăind în sine și pentru sine, și închizându-și gândurile și închinându-se lor, în *singurătate*.

Chilioara mea săracă, rece, tristă și pustie
Cine va'nțelege oare câtă pace mi-ai dat mie?
Câte visuri și iluzii cunoscute 'n sânul tău
Au adus în minte-mi stolul dulcilor păreri de rău?..

Indrăgindu-mă pe mine, tu, pustiul tău uitându-ți,
Când sălbatic bate vântul, stropi în geamuri aducându-ți,
Când ascult cum joacă focul flacăra săracă'n sobă,
Când trecutul cu prezentul fără ură stau de vorbă.

Nesfârșită-ți simt povestea din tăceri și amintiri
Care'n pacea nopții oarbe, dulce 'ncepi să mi-o înșiri,
Când uitată'i năzuința vremurilor stinse, moarte,
Vechi momente, vechi iluzii mi le treci prin minte toate...

Ajuns la sfârșitul puterilor sale de rezistență poetul iartă pe toți câți l-au făcut să sufere și caută împăcare în sine și cu Dumnezeu

RUGA

Doamne, îndură-te de minte,
Și zilele acestea cu primăvară pline
Ingădue-mi să le pricep și eu,
Că nu sunt nici hain, și nici ateu.

Te-am suduit și numele tău sfânt
Asemuitu-l-am cu zdrențele de vânt
Ce bune sunt doar gloate de-amețit,
Dar azi pricep, Părinte, că buzele-au mințit.

O am îngăduită de-al zilelor adaus,
Din aprigă, grea luptă, o clipă de repaus
Și'n tot ce mă frământă, în tot ce mă'mpresoară
Te regăsesc, Stăpâne, pe Tine-a doua oară...

. . . .

O, Doamne, îndură-te de mine,
Și zilele acestea cu primăvară pline
Ingădue-mi să le pricep și eu
Că nu sunt nici hain, și nici ateu!...

pentru ca în «*Final*» să exclame cu un râs mefistofelic.

Spre tainița duioaselor simțiri
Porniți zorind, cuceritoare,
A mele gânduri

Și'n imn victorios, de sfântă sărbătoare
Aduceți-mi acele amăgiri,
Alaiu sicriului de patru scânduri...

Fire contemplativă, pesimistă — George Hașeganu aduce în poezia sa o notă de jale și doinire a poporului nostru, care stăpânită de un neîntrecut bun simț, se tânguie fără revoltă, cu resemnare nobilă și înăscută omului nealterat de efectele unei pseudocivilizații. Gând frumos și sentimente sincere, dispunând de puternică sensibilitate personală, George Hașeganu ne face să retrăim cu dânsul propriile noastre suferinți și aceasta e de ajuns ca să ne servească drept dovadă a unui poet personal, plin de talent original, fiindcă Hașeganu nu este nici imitator arghezian nici barbelian.

Cei dintâiu pași în viață l-au adus în conflict cu cel dintâiu sentiment mai pronunțat: iubire. Când însă împrejurările îi vor aștrne în cale și alte suferinți sau bucurii, poezia sa va înfățișa desigur aspectele variate ale vieții. Balada de care am amintit este o chezășie că George Hașeganu e capabil de mari realisări.

N. GRIGORESCU — Interior de țară

N. GRIGORESCU — Lae de țigani

Naşterea Domnului

Intr'un staul sărac şi murdar, lângă dobitoace s'a născut, într'o noapte minunată, Isus. Mântuitorul lumii.

Cerul îşi luase haina de sărbătoare, semănată cu milioanele de stele, care clipoceau tăcute în tării. Zefirul adia molcom pe cuprinsuri, legănând florile câmpului, în care dormeau turmele şi ciobanii.

Steaua minunată se oprise în creştetul cerului, deasupra staulului. Ingerii, cu flori de măr în mână, cântau cântare dumnezeească, cântare plină de taină şi adevăr:

«*Mărire întru cei de sus, lui Dumnezeu, şi pe pământ pace şi bună voire*».

In staul, pe fânul care mai păstra încă mirosul de otavă, *pruncul* abia născut se odihnea în braţele maicii sale. Iosif, bătrânul Iosif, ocrotitorul Mariei, cu părul şi barba colilie, învăluia în privirea lui caldă, ocrotitoare, şi pruncul şi mama.

Alături, măgarul şi boul, robii omului, legaţi la esle, priveau nedumeriţi, parcă, la dumnezeeştii oaspeţi.

In privirile lor calde vedeai proslăvire curată, sinceră. N'au sbierat, n'au dat cu copitele. Erau dobitoace, fără suflet, fără cuget, îngenunchiate de om, puse la jug şi povară.

Au sbierat mai târziu oamenii, în faţa lui Pilat, L-au scuipat pe Iisus, l-au bătut, l-au pironit pe cruce şi i-au batjocorit durerea, dându-i să bea oţet şi fiere...

*

Iisus s'a născut dintr'o fecioară neprihănită în sărăcia şi murdăria dobitoacelor, ca să aducă împărăţia luminii şi a dragostei şi să spele murdăria fărădelegilor.

S'a născut lângă dobitoace, ca să răscumpere pe oameni; s'a născut lângă dobitoace ca să găsească pe oameni şi printre oameni să caute pe cei săraci cu duhul şi printre cei săraci cu duhul, pe copiii cu ochii de cicoare şi pletele de mătase, în sufletul cărora citea nevinovăţia.

S'a născut Iisus în mijlocul a două lumii: Deoparte îmbuibaţii, viclenii, răii; de cealaltă, împovăraţii, asupriţii, flămânzii, însetaţi.

Cei dintâi l-au ispitit, l-au hulit; ceilalţi i s'au închinat, l-au urmat, i-au sărutat picioarele, vestmintele; cei dintâi îşi vedea tronurile prăbuşindu-se; ceilalţi îşi adăpau sufletele şi simţeau cum li se potoleşte arşiţa durerilor şi cum înfloreşte crinul nădejdilor sufleteşti.

Pe cei dintâi Iisus îi ceartă, le pălmueşte cerbicia şi răutatea cu biciul de foc al desgolirii sufletului lor.

Pe ceilalţi îi cunoaşte, le citeşte în suflet, le înţelege durerea, nădejdea, dorul, şi cu glasul blând de frate, de părinte ,de Dumnezeu îi cheamă, îi strigă.

«*Veniţi la mine toţi cei împovăraţi şi asupriţi şi eu vă voi odihni pre voi!*»

Ii mângâe, îi învaţă, îşi plimbă mâinile pe capul copiilor, le toarnă nădejdi noi în suflete. le vindecă bolile, rănile, îi tămăduеşte de suferinţi, le învie morţii, *le iartă păcatele*. Şi aceştia, mulţi, nesfârşit de mulţi, asupriţii de până eri, batjocoriţi, îngenunchiaţi, simt că au un frate bun, un tată, un Dumnezeu şi îi sorb cuvintele, îi spală picioarele, îşi aştern veşmintele pe cale să treacă Dumnezescul Invăţător călare pe asin....

Iisus rupe lanţurile necunoaşterii, dă drumul zăgazurilor sufleteşti şi caută să mormânteze domnia trupului şi egoismul sterp, absurd. Smulge sufletul din omul cel vechi şi plantează mlădiţă nouă, fragedă: *dragostea*, dragostea de Dumnezeu, dragostea de aproapele:

«*Iubeşte pe aproapele tău. pe toată lumea, pe vrăşmaşul tău*».

O răscruce puternică pentru cel ce se coboară în suflet, acolo, în adânc, unde clocotesc patimi, dorinţi, ispite, păcate...

Incotro?

Iată marea întrebare ce şi-o pune omul. Incotro? Spre dragoste şi prin dragoste spre Dumnezeu? Sau înapoi spre lumea veche a urii, a răutăţii a răsbunării?...

Au cântat îngerii deasupra staulului din Betleem; pace între *oameni şi bună voire*.

Unde e pacea? Unde e bună voirea?

Staulul e iarăşi sărac şi murdar. Lumea par'că a uitat că pentru ea într'o noapte S'a născut Iisus în ieslea dela Betleem. Nici o vreme n'a fost mai înstrămată de Hristos ca vremea în care trăim şi,totuşi, o vreme care are mai multă nevoe de El.

Măgarul şi boul dela Betleem au privit cu ochii blânzi pe pruncul Iisus. măgarii şi boii vremurilor noastre sbiară, urlă, batjocoresc jertfa Mântuitorului.

N'au dragoste, n'au milă, nu iubesc adevărul. In loc de dragoste, ură; în loc de milă, răsbunare; în loc de adevăr, minciuna domneşte, răsplăteşte cu măsură strâmbă ,inimele se împărtăşesc, veninul creşte şi buba e plină de puroi.

Ne pândim unii pe alţi ca fiarele din codru. Prin văzduh se strâng norii negri şi miroase a fum de puşcă, descreeraţii se înarmează şi-şi răpun aproapele.

După ce lege, după ce învăţătură? Şi în nebunia lor spun că pentru Hristos.

Nu l-au găsit pe Hristos cei ce au ură în suflete, nici pânditorii, nici răsbunătorii.

Pace şi bună voire au cântat îngerii, pentru pace şi dragoste a venit Iisus pe pământ, pentru adevăr şi iertare a stat pe cruce şi pentru lumina sufletelor a înviat Iisus.

Cel ce iubeşte pe Iisus să-l caute în ieslea săracă a Betleemului, să-l aşeze în staulul curat al sufletului, să-şi plece fruntea pe filele îngălbenite şi uitate ale sfintei Lui Evangelii şi apoi să porneasca pe marea viforoasă a vieţii, luptând pentru *milă, adevăr* şi *dragoste*.

EM. PASCULESCU-ORLEA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RÂNDURILE FEMEIEI

MAMA, SIMBOL SFANT

In suflete de creştin eşti sădită tu întruchipare măreaţă, mamă cu pruncul la sînul tău. Şi'n jur, oricare ai fi tu femeie, porţi razele aureolei sfinte, păcatul îţi este şters, pruncul, viaţă din viaţa ta, te-a binecuvîntat.

Şi cum dintr'un pămînt atît de negru şi dur încolţesc petale atît de albe şi gingaşe, tot aşa pîntecul tău în spasme de păcat naşte un suflet curat. Suntem mame: copii de suntem şi tot instinctul vorbeşte

în noi. Copila, ce duios, şi cît suflet pune în păpuşa de porţ lan, o leagănă, plînge şi se bucură de dureri şi bucurii imaginare.

Şi din jocul naiv «de-a mama» viaţa îţi oferă şi acest dar o floare rară cu seva-i de lacrămi şi bucurii.

Şi fericirea, aceea este fericire, simţirea strigătului naturii în primul scîncet de copil. Şi numai ţie mamă îţi este hărăzit dela Divinitate să cunoşti fericirea, tu, care cunoşti durerea atît de cumplit, tu, care ştii să plîngi pe sufletu-ţi strivit de viaţă cînd copilul frînt strigă: mamă!

Iubirea de mamă n'are hotare, nu este legată de omenesc, adică de tot ce se naşte şi moare, ea este o mică scîntee din focul ceresc al Dumnezeirii.

Nimic nu-i mai măreţ decît eternitatea, atunci cînd simţi perpetuarea, cînd suflet din suflet se naşte precum lumină din lumină.

Mama şi copilul este o luptă veşnică de mai bine.

Mamă, îţi plămădeşti sufletul tău în mine, îţi plămădeşti ce ai mai curat tu, dorind perfecţiunea prin mine este pocăinţa şi iertarea ta.

Mamă, şi cînd cazi sdrobită cînd la pieptul tău îţi strîngi copilul ce-a ucis, ai ucis şi tu căci ţi-ai ucis sufletu tău.

Il strîngi, plîngi şi-l... iubeşti. Nici'o lege omenească n'a întrecut legile firii, căci ce lege va putea amuţii răgetul leoaicei atunci cînd puii îi sunt în primejdie.

Mamă bătrînă, cu copil hoinar, sufletul tău e o umbră ce-l urmăreşte mereu, şi întors acasă obosit, în vîrf de deget îi pipăi trup din trupul tău şi îi mai ceri viaţă, doar un pic.

Ori care ai fi tu, mamă, azi e ziua ta, e zi de Crăciun. Inghenuchi în faţa mamei lui Isus, mamei simbol sfînt.

Icadè

BASM DE CRACIUN

Alb... De jur împrejur numai alb... Tăcere, linişte.

Molcom tot cad fulgii, des, tot mai des. Parcă ar vrea să acopere sub giulgiul lor tot ce a fost odată, un trecut, un vis urât şi sub covorul lor virgin şi rece să amorţească şi să pună o surdină zarvei vieţii şi păcatelor ei.

Din streşini atârnă, lăcrămând, ciorchine de ghiaţă, iar crengile se pleacă de povara zăpezii.

Sus, sus de tot mai roteşte doar un stol de ciori.

Ici, colo ropotul unui cal; clopote de tramvai. ,

Şi repede se înserează. Luminile se aprind pe rând; focurile pâlpâesc în sobe şi căminuri.

E ajun de Crăciun. Zi de bucurii şi reculegere. Zi de îngândurare şi amintiri pentru mulţi. Căci ceeace a fost nu mai poate veni. Doar în amintirea bunurilor din trecut, mai tresaltă inimi îmbătrânite la chiotul de fericire, la scânteerea ochilor celor ce se bucură de lucrurile adunate pentru ei. Şi ai vrea să fii iarăş copil, în inconştienta lor egoistă, cu freamătul nerăbdării, cu fericirea aşteptării în faţa necunoscutului.

Şi ninge într'una. Zăpada cade punând perdea spre depătări, silind privirile şi gândul să se uite tot mai aproape, tot mai lăuntric, până ajungi să cercetezi colţurile tainice şi de mult uitate ale sufletului.

Reînvii amintiri, chemându-ţi alături în singurătatea acelei veghe, tot ce a fost. Şi într'o clipă, fantome răsărite de ori unde, cu colinde ce le ţin isonul, te înconjoară, şi în nelegate rânduri îşi umplu camera. In văpaia focului parcă ai auzi glasuri uitate, vorbe îngropate de demult, iubiri îmbătrânite. N'aştepţi nimic... Eşti singur... In ciclul vieţii ai gustat din potirul tuturor amărăciunilor, te-ai înfruptat din bucuriile trecătoare şi astăzi porţi pe fruntea-ţi încreţită acea coroană de spini, care a fost când va coroană de trandafiri, ale cărei flori s'au scuturat de mult... Dar undeva în depărtări... ori unde pâlpâe ca o candelă la o icoană o părticică din tine. Ai rupt'o cândva... şi azi e totaşă de vie, tot atât de luminoasă ca 'n ziua întâia. Nici vitregia vremurilor, nici timpul, nici despărţiri nemăsurate, n'au putut s'o aburească, n'au ştiut s'o stingă.

Şi din alaiul amintirilor ce se perindă, doi ochi îşi croesc drumul. Tot mai precis, tot mai aproape. Inchizi pe ai tăi şi-i laşi să vie, să-ţi umple gândul şi firea. Auzi cum îţi bat tâmplele. Aştepţi... doreşti...

Deodată sună clopotele toate. Şi 'n simfonia lor şopteşte un nume... Cu el s'a coborât în tine o 'nseninare, o linişte divină.

E pace pe pământ... E pace 'n tine.

E noapte de Crăciun.

C. CARAGEA

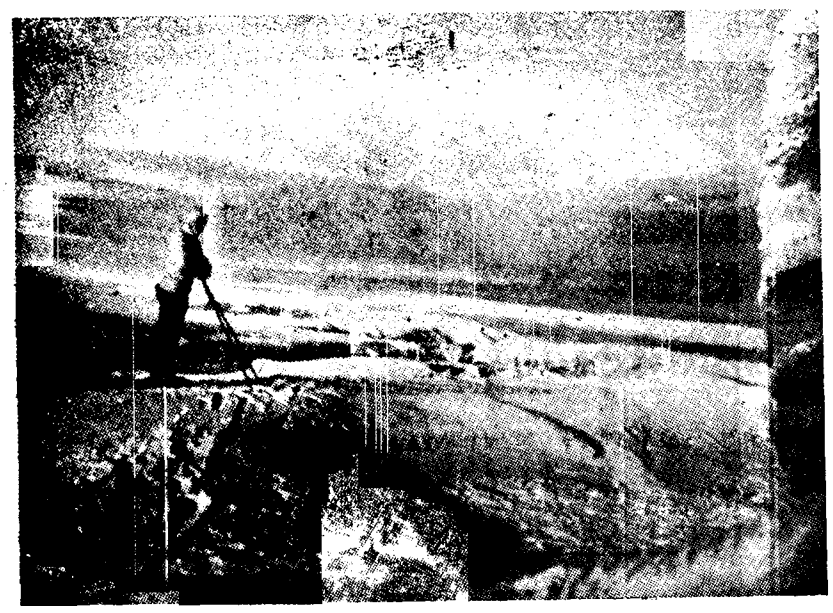

Viața lui Vasile Pârvan

—Fragment—

La baza concepției sale despre lume și vieață stă o puternică simțire tragică a existenții, isvorîtă din conștiința singurătății omului pe lume,—căpătată indirect prin arheologie și mărturisită în discursul său de recepție la Academia română, astfel:

„Știința mea, pe care am cercetat-o și am iubit-o cu patimă, mi-a dat o concepție gravă despre vieață, aș putea zice tragică... m'am deprins a vedea doar două lucruri, vrednice de străduințele și de iubirea noastră cultul pios al amintirii, — (și) cultul entuziast al geniului omenesc, continuu învins și continuu din nou biruitor în lupta cu elementele inerte ale materiei moarte"...

Și într'adevăr. Această idee a permanenții prin amintire, — „In pomenirea morților, spune Pârvan, e conștiința despre vieața fără sfîrșit în cele obștești ale ei", — auxiliată și augmentată de gîndul tragic al existenții, fac din Pârvan un singuratec resemnat, care în vecinic conflict cu vieața, se va strădui să-i desnegure misterele. Convins că, în această strădanie a iluminării „cu puterea propriului geniu, măcar o parte cât de mică, din obscura poveste a devenirii sufletului omenesc, spre a putea cel puțin bănui, care va fi capătul suferințelor și rătăcirilor noastre, este o năzdrăvănă, prea asemănătoare cu sborul măreț al vulturului, ca să n'o încerce mereu, omenirea, fie și numai spre a muri frumos". Pârvan este prin această atitudine un simbol și un îndreptar, tuturor răsvrătiților, cari frângând legea imanentă, nu se dau învinși și mor de timpuriu, dacă nu se poate altfel, nu fără a lăsa dâra puternică a nesupunerii lor inspirate, între pereții prea strîmți, ce ți-i impune vieața.

Singur. Cu înțelesul tragic al vieții, sublimat în suflet și în trup, Pârvan a neprețuit, omenește, vieața. Considerând-o ca pe un dar al Destinului, de fructificat prin muncă, îi adâncește sensurile și posibilitățile, oprindu-se dinaintea misterului morții, cu nedumerire. „Pentru cel care trăește vieața, ca o corvoadă, — scrie Pârvan, — sau pentru creștinul, care o privește ca o ispită și ca o pedeapsă, moartea poate fi chiar binevenită; pentru cel ce se amețește în nimicurile plăcute ori supărătoare ale fiecărei zile, moartea poate fi o întrerupere, admitem chiar dureroasă, a ocupațiilor sale meschine, devenite simpatice printr'o lungă obicinuință. Dar, pentu cel care a luat vieața în cel mai adânc înțeles al ei, care a vrut s'o transforme prin gândurile lui, într'o rază de vecinicie, moartea e o cumplită absurditate". Și aceasta, fiindcă Pârvan simția clar că sufletul omenesc odată „atins de cele eterne își cere nemurirea, și (că) dacă nu o poate crede se frânge într'un uriaș imn funerar, pentru apunerea zeilor. (Că) toată durerea din lume nu poate ajunge, pentru a plânge un suflet, care în veci nu se va (mai) înfiora de armonia luminei din lume"...

De ací, din această milă, înduioșare și chiar întristare pentru sufletul și soarta oamenilor, V. Pârvan a conclus către un altruism eroic, în faptele și gândurile sale. O iluminare interioară îl deshumanizase și-i convinsese că a da, este marea feicire și întregul sâmbure al vieții celei adevărate și nemuritoare. Al vieții celei cu visul în ochi și în sânge și nu a celei larvare și cârpite cu prejudecați, cari terfelesc azurul și slăvesc duhoarea. Prin altruism, Pârvan a simțit în suflet o siguranță, — născută din conștiința liniștită a aducerii jertfei și a salvării sufletului de-alăturea. Căpătându-și, prin asta, un fel de încredere, dacă vreți, în tăria sufletului său, — altfel prea sdrumicat din năruirea atâtor evadări din singurătate în afară.

„Numai dând din sufletul nostru, trăim deplin — spune Pârvan — și cu cât dăm mai mult, trăim mai deplin. Prin jertfa de sine, sufletul nostru se înmulțește și crește până la puterea măreață, pe care i-o atribuim Divinității"...

Această împăcare și întărire a conștiinței noastre, prin jertfa adusă aproapelui, Pârvan o identifică, însăși libertatea noastră omenească. Devenită prin altruism, tărie — „frumusețe de neprețuit",—libertate, prin care suntem noi înșine, adică împlinim prin ea și cea mai însemnată condiție a existenței noastre pe pământ. Intreaga-i prodigiositate pe tărâm științific, marea-i dragoste pentru oameni, și continua ostenire de a lupta pentru alinarea vieții aproapelui, ici trebue căutată. In această tărie a încrederii în sine, care-l tîra afară din ei și-l învăța să fie heros, chiar dacă cei pentru cari nu precupeția jertfa, îl priviau a reîncredere și cu ochi de ciudă.

„Pentru noi, scrie Pârvan, nu rațiunea inexorabilă, ci iubirea și mila infinită e legea vieții... (Iar) taina vieții celei fără de moarte, în memoria perpetuă a generațiilor, altfel (și) așa de ușor uitătoare, stă în puterea ce a avut muritorul de a se curăți de păcatul încântării de sine... Stă în renunțarea de a se fi iubit numai pe sine, de a fi apăsat mereu pe aproapele, cu greoaia lățire a ființei tale, de a fi cerut mereu recunoștință pentru faptele sale. Stă, mai ales, în puterea de a se fi dăruit mereu, fără răsplată și fără nădejde, numai pentru iubirea de lucrurile, cari nu putrezesc, și pentru continua iertare a oamenilor, care din țărînă se nasc și în țărână se întorc"...

Singurătatea, munca și tăcerea, iată legea vieții lui Pârvan.

Singurătatea înțeleasă ca o aristocratică dezertare din haosul turmei despersonalizate. Munca, un ritm al vieții; pentrucă ea ne dă ca și libertatea: tărie, frumusețe, liniște sufletească și caracter propriu. Iar tăcerea, — „mormântul în care închidem toată plângerea sufletului nostru doritor", — resfrântă ca un bloc de marmoră albastră-lucitoare, asupra-ne; pentrucă marea iluminare interioară este necomunicabilă. (Când cuvântul a sburat de pe buzele noastre, scrie Pârvan, sufletul nostru se strânge amărît ca de-o înșelare).

Și când în vieața din jurul și sufletul său, totul s'a prăbușit, neputincios de a se deslega prin exprimare, Pârvan s'a plecat unei noui vieți. Unei vieți de miracol, în care numai musica și lumina erau totul. Sîntem în ultimii ani ai vieții sale, — după publicarea memorialului Laus Daedali — când Pârvan plânge și refuză moartea vieții, de dorul după armonia luminei din lume. Și crede în realitatea unei lumi, în care musica să exprime totul, pentrucă numai ea poate transcrie inefabilul stărilor interioare, este mai sufletească și universală, mai pură și proză și mai nemuritoare...

ALEXANDRU TALEX

PUNCTE DE VEDERE

Fiindcă trăim într'o epocă de politicianism accentuat, fiindcă fiecare ins, pentru a parveni cât mai curând, se înscrie într'un partid politic, munca intelectuală, a început să fie depreciată, iar rostul ei neînțeles. Și aceasta e ușor de priceput, când trăiești într'o țară ai cărei locuitori, 99% fac politică și încă o politică de interes personal. O astfel de politică îți impune anumite «*calități*» și anume: să știi să fii linguşitor, să suporți orice ofensă din partea *șefului* (pentru asta te vei răsbuna și tu când vei fi șef), să fii de rea credință, promițând totul și nedând nimic, atunci când ai putea să dai; să știi să minți cu nerușinare și să ai voce puternică pentru a putea aduna lumea la răspântii, ca să i-te prezinți fals, dar bătând cu pumnii în piept și congestionându-te. Și mai sânt și altele.

Or, dacă pe calea aceasta și cu astfel de «*calități*», poți parveni foarte rapid, la ce ar mai folosi o irosire pe teren spiritual. Și ce rost ar avea o astfel de muncă! Știut fiind, că ea nu aduce nici un beneficiu imediat (ori tocmai aceasta se urmărește de către politicianii noștrii: *beneficiul imediat)*.

De altfel, munca intelectuală nu a dat și nici nu va putea da vreodată rezultate imediate. Mă gândesc la rezultatele în ceeace privesc aderenții sau formarea doctrinii. Acestei munci intelectuale, îi trebuie o desfășurare în timp. Dar, iarăși, ceeace s'a creiat printr'o muncă cinstită, constantă, și pe teren spiritual, nu se poate dă râma, nu poate cădea, nu se poate disolva, așa repede. Cu totul altceva e cu partidul politic susținut numai politic. Acesta are un număr de partizani devotați, — ciomăgașii, agenți electorali — car aduc sau forțează mulți naivi, făcându-le fel de fel de promisiuni, și un număr de candidați, cari la fel, colindă țara, îmbrăcați frumos și cu discursul necesar, învățat pe din afară. Singura deosebire dintre ciomăgașii partidelor și candidații aceloraşi partide, este că primii te «*conving*» cu ciomagul, iar cei din urmă cu vorbe goale.

Incolo, asemănarea e identică. Și unii și ceilalți mint. Și unii și ceilalți vor câte un plasament. Aceasta e politica la noi.

Dar ce e mai trist, e faptul că astăzi toți tinerii fac politică.

Incepând prea tineri — o activitate politică, și crescuți într'o anumită mentalitate, politicienii noștri de azi, *dar mai ales cei de mâine*, nu vor putea avea vederi prea largi.

Posibilitatea lor de comprehenziune a stărilor și a oamenilor, va fi minimă, sistema lor de conducere va fi importată din cine știe care streinătate, iar bagajul lor intelectual nul, sau aproape nul.

Având în față rezultatele politicianismului românesc, lipsit de orice urmă de preocupări spirituale, nu ne putem opri de a nu face un apel către tinerii care fac politică, îndemnându-i ca înainte sau chiar în timpul activității lor pe acest teren, să-și facă o pregătire intelectuală cât mai temeinică. Trebuie să se munciască mult, chiar foarte mult pe teren spiritual. Ne trebuiesc oameni formați sufletește, oameni care să știe să-și iubească aproapele, să lupte pentru binele acestuia și pentru adevăr. Ooamenii mari nu au muncit niciodată pentru ei. Și nici nu au fost mari, datorită celor ce au câștigat pentru ei. Oamenii mari s'au dedicat muncii pentru colectivitate.

Dar ca să poată fi așa, oamenii aceștia mari au avut un suflet, au fost animați de un sentiment al dreptății și al iubirii de oameni.

E mult mai frumos să fii un învins în lupta pentru adevăr și pentru aproapele, decât să fii un învingător — momentan — dar să-ți fie frică să privești înlăuntru tău, să te îngrozească numărul celor sacrificați pentru înălțarea ta.

Cu cât vei cere sacrificiul mai puținor vieți, cu atât vei fi mai înțeles. In lupta binelui comun, întâi dovada eroismului tău și pe urmă a celorlalte.

PAUL BARBULESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Literatura Națională în robie?!

Imi permit să împrumut, titlul articolului d-lui Nichifor Crainic, — publicat în ultimul număr al revistei *Litere* — nu pentru că n'aș fi găsit un altul, mai la îndemână. Ci pentrucă cele ce vor urma sînt un răspuns-completare la articolul d-sale.

In sus menționatul articol, d. Nichifor Crainic ajunge la tristele constatări, că presa și mijloacele ei de difuzare au ajuns în mâinile minorității evreești, care o utilizează potrivit scopurilor ei. Literatura, adevărat românească ajungând, astfel «o biată anexă a spiritului evreesc», tot ce se publică, trebuind să treacă întâi pe sub ochiul vigilent al neamului iui Israel.

Dar de ce această degradare?

Din vina scriitorului român, care este exploatat și se menține ca atare, din cauza lipsei sale de demnitate, de conștiință națională. Ros de ambiții mai mult personale, desolidar în realizarea unui front comun, scriitorul român rămâne slugă și desuet în propria sa țară.

A încercat oare, vreunul din scriitorii români, regruparea forțelor, așa cum fac scriitorii evrei?

Priviți în jur, ca să ne vedeți dezorganizarea și lipsa de râvnă colectivă.

In alte câteva rânduri, mai departe, d. Nichifor Crainic afirmă ușor o generalitate: că *spiritul românesc* n'ar fi de cât o anexă a celui evreesc.

Ei bine! Nu, d-le Crainic!..

Spiritul românesc, despre care vorbiți, este spiritul celor goi la suflet și confuzi la minte, cari sunt gata la orice combinațiuni și sunt numai cu numele aproape, de pulsul adevăratului spirit național. Indreptarea și noul suflu de vieață etică și culturală nu poate veni dela acești sclavi, mai mult ai trupului și împrejurărilor.

Adevăratul creator și deschizător de drumuri ,acela al cărui condei va vibra în așternerea slovelor, *nu* va fi recrutat dintre aceștia. Ci din toți acei *curați integral*, care stau deoparte și așteaptă clipa, semnalul declanșării. Atunci va veni împreună cu toți cei de seama lui, ca la o datorie sfântă, ca să oficieze slujba pe altarul adevăratei arte naționale, neîntinate.

Versul de aur și fraza melodioasă nu se toarnă forțate de arginții lui Israel. Ci curg singure, nesilite, chiar la lumina unui opaiț sau în fața unui codru de pâine. Adevăratul scriitor român nu se va vinde. Se pregătește în așteptarea gongului chemător la acțiune!..

Dar chematu-i-a cineva la luptă pe aceștia? S'a găsit omul, revista, ziarul de mare tiraj sau instituția, care să-i scoată de sub vălul tăcerii, ca grupându-i într'un mănunchi să fie deschizătorii de drumuri noi?

Aceasta ne trebue, faptă, acțiune, luptă în bine, luptă cu orice preț și riscuri, în fața cărora cele mai tari ziduri pot cădea. Căci cel dezinteresat și mare la suflet, nu-și arată nemulțumirea și colții ca lepădăturile de azi ci dă totul fără a cere, totul numai pentru o datorie sfântă, sau chiar numai pentru un ideal.

Cei de azi nu pot face așa fiindcă ceata ce-și cântă osanale unul altuia, acoperă cu complotul tăcerii, or ce licărire curată, fiindcă le e frică nu cumva aceasta să lumineze și să arate în toată goliciunea ei masa desgustătoare a farseurilor și negustorilor de vorbe goale.

De ce să acuzi pe scriitori evrei că lucrează în corpore la prăbușirea acestui neam. Iată că tocmai ei își cunosc *menirea*, și e trist să ei exemplu tocmai dela dușmanul și asupritorul tău.

Ei au o conștiință și intenții pe care robii lor sau nu le văd sau nu vor să le vadă.

Există această conștiință la așa zișii scriitori români? Ce știu ei de adevărata lor chemare?

Pot fi ei aleșii și chemații?

ALEXANDRU REDEA

Sport

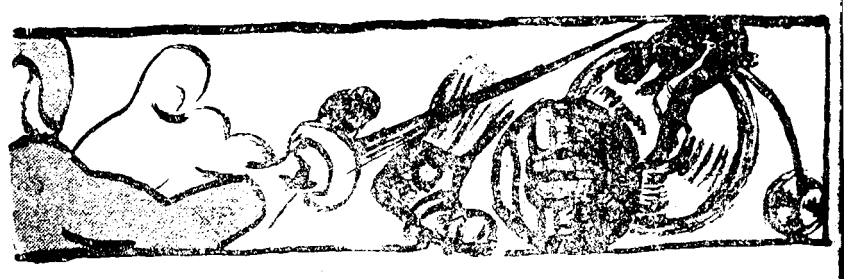

Balcaniada

Să se remanieze lotul

In şedinţa biroului federal, ţinută în seara de 10 Dec. cr., sub preşedinţia d-lui Th. A. Davila, s'a format lotul foot-ball-iştilor ce vor face deplasarea la Atena.

Iată darea de seamă din rombol: «Biroul federal, în conformitate cu propunerile d-lui Al. Săvulescu, desemnează pe cei 20 jucători cari vor face deplasarea la Atena, după cum urmează: portari: Burdan, Creţeanu; fundaşi: Chiroiu, Albu, Sucitulescu, Felecan I; mijlocaşi: Robe, Gain, David, Vintilă Cossini, Iuhasz, Demetrovici; înaintaşi: Bindea, Covaci, Ciolac, Petre Vâlcov, Dobay, Sony Niculescu, Bodola.

Deci cei 20 jucători sunt... 19.

Exceptând în primul rând, dedesubturile ce s'ar părea că există în omiterea celui de al 20-lea reprezentant, de pe nota dată spre publicare Romboului, vom căuta să privim obiectiv, numele selecţionaţilor.

Cei doi portari, sunt indiscutabil cei mai buni, deoarece atât Burdan, cât şi Creţeanu, au arătat reale aptitudini. Deasemeni fundaşii. Nu există alţii mai buni. Titularii Chiroiu-Albu, sunt superiori rezervelor directe; s'ar putea totuşi, ca primul, care a jucat centru înaintaş la C. A. O., să nu mai aibă aceiaş precizie, în care caz, Sucitulescu l-ar înlocui cu succes.

Punctul nevralgic al echipei, îl formează linia de mijlocaşi; pe dreapta, Robe e acceptabil, nu înţelegem însă, prezenţa pe aceiaş listă a lui Vintilă Cossini, Demetorivi şi Iuhasz. Sunt primii doi, mai buni decât Culdan? Hotărât nu.

Atunci?

Apoi, de ce a fost selecţionat Iuhasz şi nu Einssenbeiser? Dacă e vorba să alegem între doi minoritari; să-l luăm pe cel mai bun: ori orădeanu a arătat în matchul Venus-C. A. O., că e egalul venusistului, şi asta cum?

In timp ce el era susţinut de doi halfi excelenţi, Eissenbeiser era obligat să susţină şi insuficienţa partenerilor.

Afară de aceasta, am spus şi o repetăm, Iuhasz joacă prea lateral — ceea-ce e caracteristic jocurilor demonstrative nu al celor în care urmăreşti rezultatul brut.

Nu înţelegem apoi, de ce nu a fost selecţionat Deheleanu, care, oricât de slab ar fi, e oricând mai bun decât un Vintilă Cossini sau Demetrovici.

Trecând la înaintaşi, îi găsim pe: Bindea, Covaci, Ciolac, Petea Vâlcov, Dobay, Sony Niculescu şi Bodola, dar unde sunt Gruin, Dobra sau Felecan II?

***La alcătuirea acestei linii, se**lecţeneorul a fost «aproape» bine inspirat, cu excepţia titularului interdreapta. Covaci nu mai e util echipei, e umbra fostului internaţional, lipsit de vlagă şi precizie, va încurca mai mult situaţiile decât să le limpezească.*

In locul său trebue luat un român, un shooteur, de pildă, Dobra sau Felecan II.

Părerea noastră, e că nu D-l Tane Săvulescu a format grupul jucătorilor de mai sus, deoarece e în flagrantă contradicţie cu declaraţiile sale anterioare şi o menţinere a lui ne-ar putea fi fatală.

Jugo-Slavii cari de la înfiinţarea acestei cupe, urmăresc posibilitatea afirmării hegemogeniei lor foot-ballistice în balcani, au de astădată o ocazie sigură şi asta datorită numai ignoranţei noastre.

Nu ne trebuesc în echipa Naţională «MAEŞTRII» cari să se joace cu mingea în careu, ci românii cari sunt la a. b. c.-ul foot-ball-ului, cum spunea nu de mult un toboşar al naţionalizării, dar cari să ştie să tragă la poartă, căci nu spectaculozitatea urmărim, ci eficacitatea.

Numai astfel vom reuşi rezultate favorabile, numai astfel ne vom întoarce surâzând de la Atena, numai astfel vom putea sfida pe toţi acei «domni», ce ridică în slăvi technica maghiară.

Fii prudent, d-le Săvulescu, nu te lăsa indus în eroare de samsarii cluburilor minoritare, înlocueşte ungurii din echipă cu jucători români, capabili căci numai astfel vom putea clădi soclul foot-ball-ului românesc pur.

Deci Burdan, Chiroiu (Sucitulescu), Albu, Robe, Gain (Eissenbeiser), Deheleanu; Bindea, Dobra (Felecan II), Ciolac, Petea Vâlcov, Dobay (Gruin).

TOMA ALEXANDRESCU

Freddie Miller-Alfonso Brown

Luni 24 Decembrie, va avea loc la Paris o formidabilă gală internaţională de box, al cărei cap de ofiş e ţinut de întâlnirea Freddie Miller-Alfons Broun şi Young Peretz-Deccio.

Un sport ce agonizează

Printre sporturile aproape moarte, ce sunt susţinute numai de entuziasmul suporterilor, e bine să menţionăm şi rugby-ul, a cărui manifestare în România, se reduce numai la activitatea celor 8—9 cluburi bucureştene.

Totuşi, fără a ne lăuda arama ca ţiganul, ori a face exces de de modestie, trebue să mărturisim sincer, că sportul cu balonul oval, reprezintă în România o clasă suficient de ridicată.

Am putut constata acest lucru, în urma turneului în străinătate a Stadiului Român şi a vizitei făcute nouă în zilele de Paşte, de către formaţia franceză Cheminots de L'etat şi reprezentativa secundară a Parisului.

Aceste două matchuri internaţionale, ne-au procurat plăcuta surpriză, de a constata că avem jucători de o clasă incontestabilă: Tudor Ion, Florian, Camil Ioan, Popescu Colibaşi, Damian, Mărăşescu, Fântăneanu, Tarabega, sunt jucători, ce pot figura cu cinste în orice reprezentativă.

Excluzând unele incidente — repetate — rugby-ul are şansa de a deveni în curând un sport popular, care alături de foot-ball, va anima întreaga masă a sportsmanilor.

Nu putem trece cu vederea, eforturile ce le face poly-sportiva grupare a Stadiului Român, pentru promovarea acestui sport în România şi ridicarea lui la loc de cinste.

*

Incă din primăvară, F. R. R. a angajat un match internaţional cu Italia la Roma, urmând ca revanşa să se joace în Mai la Bucureşti.

După tergiversări îndelungate, matchul a fost perfectat, astfel că echipa României formată din: Popescu Colibaş, Lăpuşneanu, Vespremeanu, Tănăsescu, Ion Popa, Damian, Crissoveloni, Fanela, Buzoianu, Moscu, Anastasiade, Bărbulescu, Mateescu, Florian, Fântăneanu, Wirt şi Bârsan se va deplasa la Roma.

A crede într'o victorie românească, ar fi absurd, deoarece în Italia rugby-ul e aproape sport naţional, practicat pe o scară întinsă; însă nu la victorie trebue să se gândească jucătorii noştrii, ci la foloasele ce le pot trage de pe urma acestui match.

Din Italia, reprezentativă noastră naţională, se va îndrepta spre Franţa, unde are angajate câteva matchuri.

Pe noi nu poate decât să ne bucure, această eşire a rugby-ului românesc, din lamentarea de până acum.

Deci, drum bun şi succes.

HOCHEY PE GHIAŢĂ

Un mare eveniment

Hokeiul românesc, acest tânăr sport, s'a lansat uluitor de repede.

Deşi avem cluburi puţine, totuşi clasa hokeiului nostru e apreciabilă faţă de timpul scurt în care s'a lansat.

După campionatul mondial de la Krinica de acum patru ani, care a fost un dezastru pentru formaţia românească, prin întâlniri repetate cu echipe de clasă, hokeiul a mers cu paşi uriaşi spre consacrare.

La Berlin, în campionatele europene, reuşim să ne clasăm onorabil, pentruca un an mai târziu (1933) să ajungem a noua ţară din lume.

Au fost salturi, care — spre bucuria noastră — au uimit străinătatea.

Acum un an, în Italia, reuşim deasemenea să ocupăm un loc proeminent în clasamentul general, pentru ca turneul Telefon Clubului la Tatra, unde în compania celor mai bune formaţii din Europa centrală, ocupă un loc de frunte, ne convinge definitiv, că avem un material uman excelent, dar că trebue să încapă pe mâna unui meşter, care să-l şlefuiască.

*

In curând, ne va vizita echipa Winnipeg Monarchs, care reprezintă Canada în recentele campionate mondiale, ce vor avea loc la Devos.

Cunoaştem cu toţii valoarea technică a canadienilor, care au ţinut atâţia ani consecutiv titlul suprem prin echipa National Toronto.

Or dacă aceasta a fost eliminată de Winnipeg Monarchs, trebue să ne dăm bine seama de valoarea ce o reprezintă viitori noştrii oaspeţi.

Desigur că formaţia Telefon-Clubului, care o aduce în ţară, nu se gândeşte la rezultatul final, ci la ceia ce va avea ocazia să înveţe în urma demonstraţiei acestor maeştrii ai crosei, cari până în prezent au obţinut victorii răsunătoare în turneul ce-l întreprind prin Europa.

După câte suntem informaţi, faimoşii reprezentanţi ai Canadei, vor juca la Bucureşti în ziua de 5 Ianuarie contra Telefon Clubului, iar la 6 Ianuarie contra reprezentativei noastre naţionale.

Astfel că înaintea plecării la Devos, jucătorii noştri vor avea ocazia să-şi reînoiască cunoştinţele technice, într'un grad superlativ.

Să sperăm, că ei se vor comporta cât mai cavalereşte — înlăturând brutalităţile inutile — ca astfel, să poată folosi cât mai mult şi mai multe.

In ce formaţie vor juca ţările în Balcaniadă

In vederea balcaniadei, Bulgaria, care a făcut câteva antrenamente cu combinata maghiară Kispest-Soroksar, şi-a format următoarea echipă: Dermonski, Mukanoff, Jeakieff, Gabrowski, Rafailoff, Efremoff, Boronoff, Angheloff, Lozanoff, Peşeff, Panceff.

După cum se vede, vecinii din sud, nu au păstrat în echipa naţională, decât o parte din vechii internaţionali. Lipsa lui Mişloloff, în special, e ceva inexplicabil.

Fostele vedete nu mai dau satisfacţie, sau elemente tinere şi capabile leau luat locul?

Se va vedea la Atena.

Ceilalţi vecini ai noştri, Jugo-Slavii, au susţinut Duminică un match la Paris contra reprezentativei franceze, căreia i-a cedat cu 3—2.

In urma acestui match, ei şi-au format reprezentativa după cum urmează:

Glaser, Iuhovic, Matoşici, Arsenievici, Gaper, Lechner, Glişovici, Sekulici, Marianovici (Kragici), Vujadinovici şi Zecevici.

Grecii, au făcut câteva antrenamente între ei şi în compania Ujpest-ului, în urma cărora şi-au format următorul «11».

Grammaticopulos, Hrisafopulos, Papadopulos, Heimis, Danelian, Stavropulos, Mighiakis, Humis, Adrianopulos, Leonidas, Trandafilis.

Rezerve: Rimbas portar, Vasiliu fundaş, Sidiropulos mijlocaş, Vazos şi Baltazie II înaintaşi.

De remarcat, că Rimbas, portarul care făcuse minuni la Bucureşti e doar rezervă, iar fundaş-rezervă e un român,

CRUCIADA ROMÂNISMULUI

Director: MIHAIL STFIESCU
Redactor şef: ALEXANDRU TALEX

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Str. Emil Costinescu 10
Bucureşti 6,

Abonamentul anual: 100 lei
Autorităţi şi instituţii: 500 lei
Pentru studenţi şi muncitori 75 lei

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Seleniul şi celula fotoelectrică

O mare cucerire a ştiinţei, a fost găsirea proprietăţilor pe care varietatea de seleniu, denumită seleniu metalic, *le prezintă şi cari formează astăzi baza unor aplicaţiuni miraculoase.*

Seleniul, descoperit încă de mai bine de 100 de ani, este foarte puţin răspândit în natură. Extras prin diferite procedee, se prezintă în trei stări: seleniul sticlos, seleniul cristalizat roşu *şi* seleniul cristalizat cenuşiu, *cunoscut sub numele de* seleniu metalic.

Această formă a seleniului este stabilă pentru orice temperatură sub 220°, temperatură ce reprezintă punctul său de fuziune. Primele două forme, trec sub forma de seleniu metalic, prin încălzire.

Aplicaţiunile seleniului sunt numeroase. Astfel încă înainte de a se cunoaşte telegrafia şi telefonia fără fir prin unde hertziene, seleniul fusese întrebuinţat pentru telegrafia fără fir, prin unde luminoase. Se influenţa dela distanţă, prin raze de lumină, o celulă de seleniu care se găsea în focarul unei oglinzi parabolice şi care era legată cu o baterie electrică şi un receptor telefonic. Razele de lumină provin de la un arc electric cântător, adică în circuitul arcului se află situat un transformator, o baterie electrică şi un microfon. Vorbind în faţa microfonului, vibraţiile determină prin inducţie curenţi în secundarul transformatorului şi deci variaţia intensităţii luminoase a arcului electric.

Variaţiunile produc la postul receptor variaţiuni de curent corespunzătoare şi cari reproduc sunetele, identic, în receptor.

Mai surprinzătoare, este aplicaţiunea la transmiterea la distanţă a imaginilor şi deci a televiziunei.

Această problemă preocupă lumea ştiinţifică de foarte multă vreme.

Primele realizări au fost acelea ale transmiterilor de imagini, la distanţă. Sunt multe dispozitive. Cel mai interesant este următorul:

Se proectează imaginea pe un cadru acoperit cu celule de seleniu, puse fiecare în legătură cu câte un galvanometru (cu cadru mobil). Pe cadru se află un fel de capac metalic, care acoperă sau descoperă mai mult sau mai puţin, după intensitatea curentului (deci învârtirea cadrului) o oglinjoară care reflectă pe un ecran lumina unei lămpi. Cum imaginile sunt făcute din părţi luminoase şi alte părţi întunecoase, pe ecranul receptor vom avea porţiuni mai luminoase şi porţiuni mai întunecoase, datorită razelor reflectate, obţinând astfel imaginea proectată.

Celula de seleniu *se obţine astfel: Se înfăşoară două fire de cupru, bine izolate, pe o bară făcută din ebonită sau alt material izolator şi greu oxidabil.*

Două din capete formează polii celulei, iar celelalte două sunt libere şi pot fi montate la aparatele cu cari experimentăm. Se acoperă totul cu seleniu topit, care răcindu-se, ne formează celula de seleniu.

Acestor celule, li se măsoară în prealabil sensibilitatea.

Transmiterea imaginilor vii la distanţă este însă o problemă cu mult mai complicată, deoarece în cazul transmiterii imaginilor, acestea se fac într'un timp dat, pe câtă vreme în cazul vederii la distanţă, avem o succesiune permanentă de imagini instantanee.

După D. E. Belin, marele savant francez, o figură care ar avea 5 puncte pe milimetru (ca la imaginile zincografiate) trebues să transmitem pentru fiecare mm., cinci semnale. Ţinând seama că o imagine perzistă pe retina ochiului omenesc 1/10 dintr'o secundă, durata transmiterii unui punct ar fi 10 dintr'o secundă.

In loc de celule fotoelectrice cu seleniu, D. E. Belin a întrebuinţat tuburi cu sodiu şi mai ales cu potasiu, cari în stare pură au proprietăţi fotoelectrice foarte ridicate. Aceste tuburi, în care se face vid, au doi electrozi, unul fiind constituit dintr'o placă metalică, celălalt o porţiune mică de potasiu depus prin distilare, pe peretele interior. Stabilind între electrozi o diferenţă de potenţial de câteva sute de volţi, dacă facem ca o rază de lumină să cadă asupra bucăţii de potasiu, căpătăm o emisiune de electroni şi atunci un curent traversează tubul. Emisiunea fiind instantanee, transmisiunea se face instantaneu.

Inlocuindu-se deci în sistemul precedent celulele de seleniu, cu celule de potasiu, eliminăm inconvenientul inerţiei pe care o opun celulele de seleniu.

Imaginile pot fi transmise în acest caz şi prin fir, căci curenţii deşi slabi pe cari îi avem la capetele tubului pot fi amplificaţi. Totuş, datorită rezistenţei firului, intensitatea curentului slăbeşte treptat şi ar fi nevoie pentru distanţe mari de noui amplificări. Undele hertziene însă păstrează instantaneitatea obţinută, ceiace se pierde prin transmiterea prin fir.

Nu este departe timpul când perfecţionări noui vor fi aduse, când aparatele de televiziune, astăzi încă rudimentare, vor fi accesibile pentru punga oricui şi când, la orice distanţă fiind, putem vedea pe cei cu cari vorbim prin telefonie fără fir şi de cari ne despart zeci de mii de Km.

GEORGE IVANOVICI

TEATRUL NAŢIONAL

KNOCK-OUT

Comedie în trei acte de d-nii; Gustav Valentin şi Vasile Creţoiu

Este destul de trist, să vezi cum unii dintre cronicarii dramatici ţin morţiş să pară neîntrecuţi esteţi, desavuând piese bune, pentru simplul motiv că autorii sunt oameni tineri. Cred că ar trebui să dispară, odată pentru totdeauna, această mentalitate care se răsfrânge nefast, întâi, asupra literaturei noastre dramatice, apoi, asupra talentelor. Chiar dacă un tânăr, nu a reuşit să dea la lumină o operă închegată, unitară, nu e un motiv pentru a-l boicota sau ponegri; ci mai abitir, a-l încuraja, al- stimula, fără ca totuş, criticul, să-şi încalce îndatoririle. Dar există o manieră civilizată şi elegantă, în a te exprima şi mai ales în a arăta anumite defecte ale operei, fără ca să supere, nici să descurajeze, ci tocmai contrariul, constituind o călăuză pentru viitor.

Dacă vina d-lor *Gustav Valentin* şi *Vasile Creţoiu* e că sunt prea tineri, apoi, spun drept, această vină le-aş dori-o să se permanentizeze.

Am văzut *Knock-out*, şi mărturisesc sincer m'a frapat, nu atât prin eleganţa stilului, vioiciunea replicilor, succesiunea scenelor spontane şi fireşti, cât prin optimismul sănătos şi robust care se degaje din fiecare personagiu al piesei, dela tânăr până la bătrân.

Ascultând şi privind această piesă, — dar cu luare-aminte, — ai impresia că bătrâneţe nu există. Că numai să vrei, — adică să te laşi în voia sufletului, — şi redevii iarăş tânăr.

Constitue asta o lacună operei d-lor Creţoiu şi Valentin?

Şi mai e altceva. Moralitatea care se desprinde şi trăeşte vie şi amplă, între cele două concepţii de austeritate sau emancipare. Moralitatea neştirbită, într'o societate pe care noi ne deprinsesem să-i atribuim toate ponoasele.

Dacă în societatea modernă, libertinajul, frivolitatea, şi aviditatea, au luat un avânt considerabil, până la desmăţ, formând una din cele mai cumplite boli în organismul social, apoi nu e mai puţin adevărat că emanciparea de anumite prejudecăţi stupide, e însăşi desrobirea vieţii. Şi cât de clar reese aceasta, din piesa autorilor sus numiţi.

Intr'o lume perfect emancipată, femeea, în special, ia contact direct cu viaţa sub toate raporturile ei şi tocmai prin aceasta e mai ferită de anumite neplăceri. Având libertatea să se manifeste, ea îşi formează şi îşi trăeşte personalitatea ei, fără de care, un om, nu se mai poate numi om.

Chiar dacă anumite tentaţiuni ar frământa-o până la *cădere* — fără grija unei responsabilităţi oarecare, — numai faptul că a văzut, a comparat sau exprimentat, o face mai greu de sedus şi mai puţin victimă. Ea ştie să-şi aleagă tovarăşul şi tocmai prin aceasta să-i fie bun tovarăş.

Cele cari cu uşurinţă se dau oricui, nu înseamnă că sunt emancipate. o, nu! Ci dintr'o diformare a instinctelor sau a unei psichopatii, dacă nu împinse de lipsuri şi mizerie. Dar aci e altcineva de vină.

Intriga piesei d-lor *Valentin* şi *Creţoiu*, se bazează şi evoluiază, tocmai pe una din aceste laturi morale.

Dar şi una pur psichologică.

Stanciu Borzeanu, fost magistrat, vine împreună cu fiică-sa, Corina Borzeanu, la Călimăneşti, să-şi petreacă sezonul de vară. E minunat de bine prinsă scena, prin care se arată cât de necesară şi indispensabilă e imperioasa nevoe a prieteniei, chiar cu o lume, pe care până atunci n'ai cunoscuto.

Cine nu s'a debarasat de el, în viligiatură, şi nu a căutat prietenia unor cameni, cu cari altădată, şi în alt loc, poate nici nu ar fi stat de vorbă ?...

Ei bine, tocmai acest element al sociabilităţii firii umane, e redat admirabil.

Corina, însă, e mult prea drăguţă: şi cum e şi bogată, face ca imediat să fie curtată de toţi tinerii din jurul ei. Dar cu toate că ea pare uşor de captivat, se lasă a fi crezută ca atare, până le dejugă intenţiile, respingând pe fiecare şi pe faţă.

Tocmai atunci îşi face apariţia şi avocatul Adrian Dornescu, cu însuşiri alese şi deosebit cu totul de ceilalţi. Se văd, se plac, dar nu se cunosc încă îndeajuns. Fiecare întrevedere a lor, e un fel de „match", — din care derivă şi titlul de *Knock-out* al piesei, — pânăce, însfârşit, debarasându-se de toată quirasa presupuselor experienţe, îşi mărturisesc dragostea şi se devotă unul altuia sub blânda mărturie a bunului şi a toate înţelegătorului bătrân, Borzeanu.

E o luptă atât de interesantă, în decursul celor trei acte, că din clipă în clipă, te aştepţi la noui surprize, cu sufletul pe buze.

D-na *Puia Mihailide* în CORINA, a marcat admirabil de bine pe femeea modernă, care nu îşi lasă în voe sufletul, decât atunci când are şi chezăşia unei reciprocităţi. Păcat, însă, că în ultima scenă a actului final, plânsul d-sale e însoţit de un rictus al gurei, disgraţios.

D-na *Sonia Cluceru* în BOANŢĂ, deşi nu-i place rolul, a făcut totuş o creaţie, scoţând în evidenţă o mamă cicălitoare, ridicolă de autoritară, şi fără să fie rea.

De ce, d-ra *Nora Peyow* distruge farmecul şi poezia d-nei SORESCU? E un rol atât de frumos! Probabil pronunţarea prea scenică a cuvintelor.

Bine, d-rele *Silvia Colberti, Victoria Corciov* şi *Kitty Gheorghiu.*

D-ra *Mya Coca* în MIMI, — fata colonelului Ghimpeţeanu, — mi s'a părut mai mult îndrăzneaţă decât cu talent.

Nu ştiu de ce, d-nei *Fifi Mihailovici*, nu i se încredinţează un rol de seamă şi principal. E o actriţă cu mult talent. N'ar fi rău ca d-l director al teatrului naţional să facă gestul eroic, aşa cum l'a făcut cu tinerii autori dramatici.

D-l *Soreanu* în STANCIU BORZEANU, admirabil părinte a toate înţelegător şi mai ales suavă discreţie în sentimentele pe cari le nutreşte faţă de d-na SORESCU. Cuvântul d-sale, ai impresia că e parfum.

D-l *Gr. Mărculescu*, în colonelul BUCUR, delicios prin severitatea care vrea s'o exercite şi totuş lăsat să fie *dus* de bunătatea lui.

D-l *Critico* în avocatul ADRIAN DORNESCU, veridic *d'acopo al fine;* râzi, suferi sau triumfezi cu el împreună.

D-l *Finteşteanu* în TICĂ BOANŢĂ, delicios *gaga* cu sclipiri de inteligenţă şi pernonalitate, cu toate că e supus teroarei mamei sale.

D-l *Demetru* în locotenentul ANDRIEŞ, cu toate că nu e un rol pentru d-sa, totuş a dat contur acelui „moncher".

D-l *G. Baldovin* în LUPAŞCU — student la teologie — a schiţat admirabil prematurul iezuitism al castei — însă cer că pentru vârsta de student...

D-l *I. Pela*, bine.

D-l *N. Atanasiu*, volubil, dar prea voit.

In întregime, spectacol bun, frumos, care poate ţine cu mândrie afişul Teatrului Naţional.

Iar cea mai mare parte de merit, — pe lângă autori şi actori, — o are d-l *I. Şahighian*, prin modul cum a înţeles să monteze piesa şi prin atmosfera de tinereţe pe care i-a păstrat-o.

BARCOSTAN

PLASTICA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dacă din întreaga pleiadă a artiştilor noştrii, am selecţiona acuareliştii, am constata cu surprindere că numai o infimă parte se dedică exclusiv acestui gen delicat. Nu pentrucă, acuarela n'ar prezenta calitatea picturei în ulei. Ci pur şi simplu, pentrucă mentalitatea lor, nu-i concepe valoarea.

Această eroare a artiştilor noştrii, nu-şi găseşte justificare, nici în latura intelectuală, nici în cea materială.

Doamna Maria Pillat-Brateş prezintă, însă, un eficace exemplu de dîrzenie şi mai cu seamă un echilibru lucid. Prin d-sa asistăm la un eveniment simbolic.

Intre atâtea lucrări nu vedem nici o pânză şi acest lucru ne bucură.

Vedem doar o mulţime de tablouri în structură şi eşite parcă dintr'un colţ de viaţă, mai apropiat de noi, mai intim, mai uman.

Deprinşi cum eram să vedem în acuarelă un auxiliar al picturei în ulei, privind lucrările D-nei Pillat-Brateş ni se pare că asistăm la atingerea imposibilului.

Variaţia subiectelor, tratarea lor originală, caracterizarea fiecărei lucrări cu specificul subiectului, cu farmecul lui, e chiar un lucru surprinzător.

Florile, faţă de care artista nutreşte o simpatie marcată, răspândesc, parcă, parfumul frăgezimei lor în suflet, iar portretele de o luminozitate cumpănită fără a fi încărcate cu o tratare forţată se ridica vii, prismate prin o simplificitate uimitoare, fiecare fiind trădat exact în caracteristica firii lui.

Indemânarea artistului a ştiut spilcui terenul adecvat, a ştiut scoate o melodie inedită dintr'un instrument al căror sunete de mult pierduseră coeziunea şi adâncimea în capriciul câtorva artişti stângaci lipsiţi de simţ şi de pătrundere.

Sperăm, că pentru viitor D-na Pillat ne va pregăti alte lucrări în care resursele sale vor complecta pe cele de astăzi şi vor trasa definitiv orizontul urmărit.

*

D-l Artachino este un singuratec. Nu în sensul c'ar fi un inovator neînţeles ci pentrucă e cu totul contrariul. Un anacronic. Trasplantat în epoca lui, ar fi fost desigur unul dintre cei mai buni artişti. Calităţile D-sale ating în genul său maximul putinţei. Pe cât vom pute vom căuta să-l vedem d.naceastă lumină, căci a privi dintr'un principiu modernist o lucrare de tendinţă clasică sau dintrşun principiu clasic un tablou de avangardă ar fi deopotrivă de absurd. In orice gen artistul şi-ar închina menirea esenţialul este că el în ramura aleasă să se depăşească necontenit, să tindă atingerea culmei perfecţiunei ei.

In privinţa asta D-l Artachino merită toată lauda.

Pătruns de spiritul unei contemplativităţi patriarhale, a rămas străin luptelor sufleteşti, străin deaceea şi pătrunderii caracterelor semenilor săi.

D-l Artachino interpretează totul printr'o lumină ideală, atinsă prin armonia culorilor. Natura pentru D-lui nu se prezintă ca ceva în sine frumos, care trebue sondat ci ca ceva din care, prin meşteşug se poate sintetiza o frumuseţe închipuită. Pentru acest scop ca şi D-l Kimon Loghi se serveşte de o paletă pură în care culoarea are întâetatea şi totdeodată căderea să atingă ţelul numai prin păstrarea curăţeniei ei.

Subiectele nu sunt cuprinse în ceeace noi deobicei denumim originalitate, ci într'o însumare repetată de elemente mai mult sau mai puţin reale care trebue să perpetueze jocul şi să constitue farmecul. Şi a isbutit. Indemânarea, grija şi truda pusă în fiecare lucrare în parte ne-o dovedesc cu prisosinţă.

Coloritul e jucat cu atâta măestrie că face impresia de a nu fi atins de pensulă ci trecut direct din tub pe pânză mulţumită unei baghete magice. E o iluzie de mare valoare, ea denotă siguranţa şi stăpânirea anticipată a efectelor rezultate. Lucrările pe de altă parte nu trădează nici o cazną, totul parcă derivat firesc.

Predilecţia artistului se poate încercui în peisagiul solar, singurul în stare prin luminozitatea sa, să pună în vileag toată dibăcia meşteşugului său.

LEO GIACOMELLO

Din cauza Sf. Sărbători, ale Crăciunului şi ale Anului nou, numărul 6 al gazetei noastre va apare JOI 10 IANUARIE 1935. Rămânînd, ca dela aceastădată, să-şi continue apariţia regulată, în fiece Joi, cu un număr de pagini sporit, în două culori, şi cu acelaş preţ 2 lei.

CRACIUN POLITIC

Furtună într'un pahar cu apă

Ultimele zile care au precedat închiderea parlamentului au vârât fiori reci în rândurile majoritare şi vârcoliri de chin în lagărul Naţional-Ţărănist.

Inlocuirea Generalului Antonescu dela Marele Stat Major, a ad. spectrul căderii guvernului în urma campaniei pornită de opoziţie, ba chiar de însăşi forţe liberale nemulţumite.

Am putut astfel vedea un şef de partid, dezavuat de membrii săi şi un fost şef de partid ca d-l Maniu luându-şi libertate de acţiune în contra şefului său actual.

Toată lumea credea că va ieşi ceva din toate acestea. Dar ca întotdeauna, liniştea s'a aşternut vinovată.

D-l Dinu Brătianu a apărut la tribună ca şi cum nici usturoi n'ar fi mâncat, nici gura nu i-ar fi mirosit. Guţă rămânea mai tare. Iamandi erijându-se în tribun al majorităţii.

La ceilalţi: Iuliu Maniu s'a agitat, ameninţător, toţi aşeptau o izbucnire de vulcan, dar până la urmă apărând în consiliu permanent declară că deşi are altă părere, el se supune părerii majorităţii ca om!

Apele s'au liniştit, fiecare se duce acasă să-şi savureze în tihnă cârnaţii şi sarmalele tradiţionale, demni şi fericiţi că au redat liniştе gazetelor şi cafenelelor.

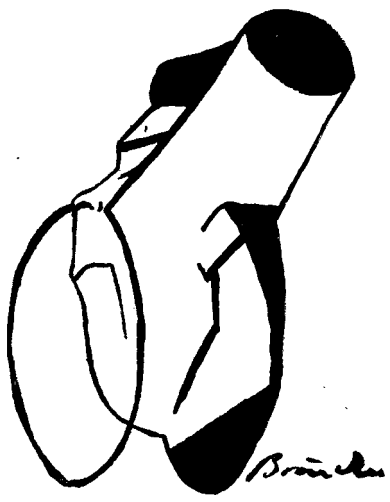

D. SKODA-BENTOIU

N. IORGA

Nu mă pot opri (ori cât am fost sfătuit de câţiva prieteni, ca să nu atac pe «savantul de Văleni» căci nu-mi vafi bine) ca să nu citez micimea de suflet a acestui om mare ca statură — şi recunosc obiectiv — şi ca ştiinţă. Dar caracterul oh! caracterul ce mic şi urât e.

Să vii tu savant, om de carte şi să te cobori la atacuri în contra altor oameni ce devin mari tocmai prin lovitura măgarului care li se dă. Şi din ce considerente? Ce a visat D-l Iorga peste noapte? ce i s'a năzărit?

Iuliu Maniu e adevărat e înconjurat de oameni de nimic, şovăie, face pe olimpicul, are toate greşelile, dar de ce să i se tăgăduiască şidragostea lui de ţară? Şi mai ales, dece acum şi nu atunci?

Scriu aceste rânduri ca să se vadă felul cum se atacă oamenii la noi de însăşi cei ce se pretind cu vederi înalte. Motivele sunt cele de culisă murdară şi abjectă.

CRACIUN

Şi acum, iată pacea naşterii Domnului, care se aşterne cu funigei albi peste murdarele băltoace politice.

Când vor veni colindătorii să bată la geamurile strălucitoare ale tuturor politicianilor, copiii vor

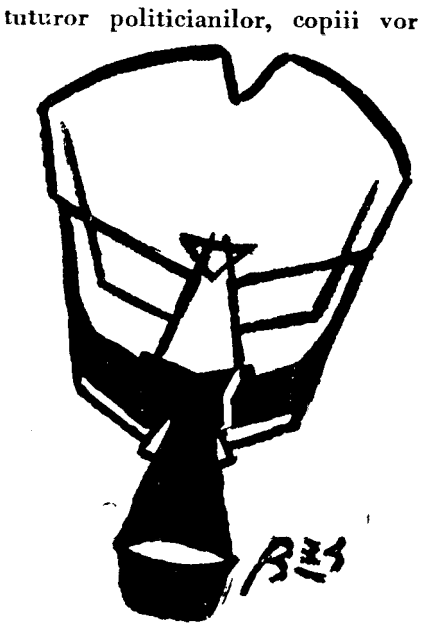

privii miraţi în mâinile lor înfrigurate la banii ce parcă seamănă cu cei ce i-au avut în casă anul trecut.

Da, colindătorii vor veni să-şi reia banii furaţi de lipitorile politice ale ţării, bani pe care însă acum îi vor svârli ca la cerşetori.

Vai, Doamne iartă-mă, dar am să pornesc şi eu odată iarăşi cu colindul, dar nu pentru bani şi covrigi, ci pentru altceva.

CRONICAR

Sprijinitorii noştri

«Cruciada Românismului» cu ocazia sărbătorilor Crăciunuluiaduce pe această cale viile sale mulţumiri şi urări de bine, sprijinitorilor ei morali şi materiali.

Apariţia noastră regulată şi condiţiunile technice progresive sub care ne înfăţişăm se datoresc :

1) *D-nului General Nicolae Rădescu,*

2) *D-nului Constantin Caragea,*

3) *primilor noştri abonaţi,*

4) *celor trei mii de cititori* săptămânali şi

5) *D-lui Profesor Toroutiu,* care ne-a tipărit cu ocazia acestor sărbători un număr de pagini gratuit.

Ne mândrim cu aceşti sprijinitori ai gândului şi scrisului nostru.

Nu-i vom înşela niciodată nici pe sprijinitorii direcţi, nici pe cititori, în aşteptările lor şi credem că nici ei nu ne vor părăsi, ci luptând împreună vom crea pârtia de lumină spre biruinţa românismului.

«Cruciada Românismului»

ARMONIE GUVERNAMENTALA

Cronica externă

Sfârşitul de an aduce şi sfârşitul frământărilor diplomatice din Europa. Prin cumintenia Franţei, şi prin energia Angliei, chestiunea Saare, de unde părea până mai ieri părea a fi pericolul unui război iminent, s'a transformat astăzi in prima za a unei păci durabile şi mai sigure ca ori când.

Din acordul stabilit la Roma, a reieşit clar că atunci când vrei, poţi ori ce. Cu concesiuni mutuale, cu gândul curat de a salva Europa de un nou măcel, Franţa s'a plecat în faţa adevărului şi a realităţilor şi in schimbul realelor sacrificii făcute va fi despăgubită in bani şi redevenţă, acoperind astfel ori ce nedumeriri şi intrigi inăuntrul fruntariilor ei, apărând in exterior ca o mare putere ponderatoare şi dreaptă. De asemenea prin gestul ei a distrus dintr'o trăsătură de condei, argumentul cel mai virulent şi drept, in aparenţă cel puţin, al Germaniei, obligând-o astfel să-şi reiea in curând locul ei in Liga Naţiunilor.

Nu va putea prea mult să intârzie spre a nu fi angajată de obstrucţie.

Liga Naţiunilor intărindu-şi situaţia prin soluţia dată în chestia Jugo-Slavo—Ungară va putea pe un timp determinat să stăpânească şi să conducă în trăsături generale politica internaţională a Europei

Dacă şi tensiunea uşoară dintre Franţa şi Italia în ceea ce priveşte Abysinia, se va soluţiona zilele acestea, visul unor oameni considerati de curând incă visionari, să fie fapt indeplinit şi să vedem punându-se bazele unor State-Unite a Europei.

De relevat mai sunt, drepturile pe care Englejii inţeleg să le dea Indii, care va primi o constituţie şi un parlament.

Este indiscutabil succesul lui Gandi, iniţiatorul mişcărei naţionaliste hinduse. Cu toate că mişcările pornesc de la el, el a ştiut să se dee in lături, lăsând pe alţii mai cuminţi şi mai culţi ca el să-i duca revendicările la triumf. De ar fi peste tot la fel ! !

Dacă în curând se va ajunge şi la o inţelegere între Anglia-America şi Japonia în chestia inarmărilor navale, toate punctele nevralgice ale lumii intregi vor fi aplanate şi anume 1935 ar incepe sub zodia unei ere de refacere internă in care fie care Ţară va căuta să-şi panseze rănile incă larg deschise de la 1914 incoace.

Nu putem incheia această cronică fără să facem urarea că şi noi să ne schimbăm pe viitor de toate balasturile politice zădarnice şi de acei oameni, cari cu cât urcă mai sus treptele ierarhice perd simţul demnităţei şi răspunderei.

Telefoane

Cu ocazia recentului conflict ivit între autorităţi şi Societatea de Telefoane, s'a dovedit odată mai mult, cât poate fi de dăunătoare imixtiunea politicianismului în mersul societăţilor particulare.

Este evident că grupul Morgan reprezentat la noi prin acea societate, are în ţară un singur interes. A câştiga bani.

Or, această importantă întreprindere nu este, spre deosebire de multe altele, în funcţie de bugetul Statului.

Este însă adevărat, că bunul mers al Societăţei de Telefoane împreună cu tot aparatul tecnic şi mecanic, este în legătură strânsă permanentă cu interele superioare de Stat şi cu apărarea naţională.

Societatea de Telefoane, ca şi ori ce altă societate română sau străină, dispunând de capitaluri impunătoare, nu îşi poate niciodată permite luxul să intre în conflict mai grav cu Statul, fiindcă ori ce guvern are la imediată îndămână suficiente mijloace de constrângere.

Dacă s'a ajuns totuşi unde s'a ajuns, seria trebuie să revină acelora care au sarcina a păstra legături permanente cu autorităţile noastre.

Cine sunt cei vinovaţi? Americanii dela Societate, exponenţii direcţi ai capitalului străin nu pot avea nici un interes să se amestece în politica ţării.

Dânşii se ocupă desigur numai de interesul prosperităţei societăţei.

Responsabilitatea revine deci politicianilor din consiliul Societăţii.

Semp idem: (Nu se poate constitui în România nici o Societate mai importantă fără acea galerie neschimbată de ***rentieri politici de toate culorile care se impun sau sunt impuşi drept adevărat balast tuturor intreprinderilor drept consilieri sau censori.***

Or în cazul Societăţei de Telefoane, *politica a fost amestecată, acolo unde nu este permisă să fie introdusă.*

Cine păgubeşte? Tot noi! Alarma produsă la New York şi Londra nu se resfrânge la urma urmei decât asupra creditului ***ţărei.***

De ce domnul Preşedinte, cu toţi bunii Români, Xenii, Blanci, Lahovari, etc... nu s'au ocupat, afară de încasarea lefurilor grase şi cel puţin de interesele noastre naţionale?

Dacă Americanii au făcut anumite greşeli, tot acest onorat consiliu este vinovat şi responsabil de tot ce s'a intâmplat.

Avem destui generali pensionari şi alţi particulari utilizabili mai cu folos pentru completarea acestor consilii presrise de lege.

Ar fi deci de dorit ca Societatea de Telefoane, strâns legată de interesele superioare ale Statului, să fie scoasă cât mai curând şi complect din jocul patimilor politice.

D. EUGEN FOARFECA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia «BUCOVINA» I. E. Toroutiu, Str. Gr. Alexandrescu 4, Bucureşti.